

Sammanträde med Vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott

Tid: 2023-01-17, kl. 13:00

Plats: Sunnerö

Eva-Lotta Pamp (M),
Ordförande

Maria Svensson,
Sekreterare

Ärendelista

1. Upprop och val av justerare
2. Information och överläggningar
 - A/ Uppdrag att upprätta handlingsplaner för att klara omställningen för särskilda boenden för äldre
 - B/ Ej verkställda beslut SoL Q4 2022
 - C/ Ej verkställda beslut LSS Q4 2022
 - D/ Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030
 - E/ Utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning
 - F/ Revidering av delegationsordning 2023
 - G/ Månadsuppföljning
 - F/ Förvaltningschefens information
3. Ej verkställda beslut SoL Q4 2022, 2022.065 VON
4. Ej verkställda beslut LSS Q4 2022, 2022.066 VON
5. Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030, 2022.295 VON
6. Utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning, 2022.193 VON
7. Revidering av delegationsordning 2023, 2022.331 VON

**Ej verkställda beslut SoL Q4
2022**

3

2022.065 VON

Datum: 2022-12-28
Handläggare: Yvonne Hjertonsson
Direktr:
Diariernr: 2022.065 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Ej verkställda beslut SoL Q4 2022

Ärendebeskrivning

Vård och omsorgsnämnden ska kvartalsvis rapportera till kommunfullmäktige, till kommunens revisorer samt till inspektion för vård och omsorg (IVO) enligt 16 kap 6 f-h §§ socialtjänstlagen (SoL) om gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som ej verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. Till kommunens revisorer och till IVO ska även rapporteras när tidigare rapporterade ej verkställda beslut har verkställts. Av rapporteringen ska framgå typ av bistånd, hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut och kortfattat varför beslutet ej har verkställts. Det ska framgå om den enskilde är man eller kvinna. Uppgifterna ska vara avidentifierade. Rapporteringen till IVO sker som individrapporter med sekretessbelagda uppgifter enligt en nationell fastställd standard.

Förvaltningens yttrande

En person har väntat på särskilt boende i mer än tre månader vid rapporteringstillfället. Personen bor idag på ett äldreboende i en annan kommun. I hemkommunen har behov av inriktning av äldreboende under väntetiden ifrågasatts och utredning visar att det bör vara en demensinriktning på boendet. Då anhörig inte accepterar bedömningen har inte lämplig lägenhet accepterats. Ursprungligt beslut om äldreboende togs 2021-10-28 och hen har tackat nej vid fyra tillfällen.

En person har väntat på dagverksamhet i mer än tre månader. Personen har erbjudits att besöka verksamheten som en uppstart. Erbjudande att besöka verksamheten gavs 2022-07-04 vilket sedan sköts till 2022-07-18. Därefter har försök gjorts att erbjuda den enskilde att besöka verksamheten 2022-09-14 men den enskilde har inte återkommit för att boka in tid.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden noterar rapporteringen till IVO för kvartal 4 2022 och översänder rapporten till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Beslutet ska skickas till

REV, KPMG, KF

Anita Hedström
Förvaltningschef

Aniko Andersson Persson
t.f. Avdelningschef
myndighetsavdelningen

Sammanställning ej verkställda gynnande beslut enligt SOL

Alingsås kommun . Vård- och omsorgsnämnden

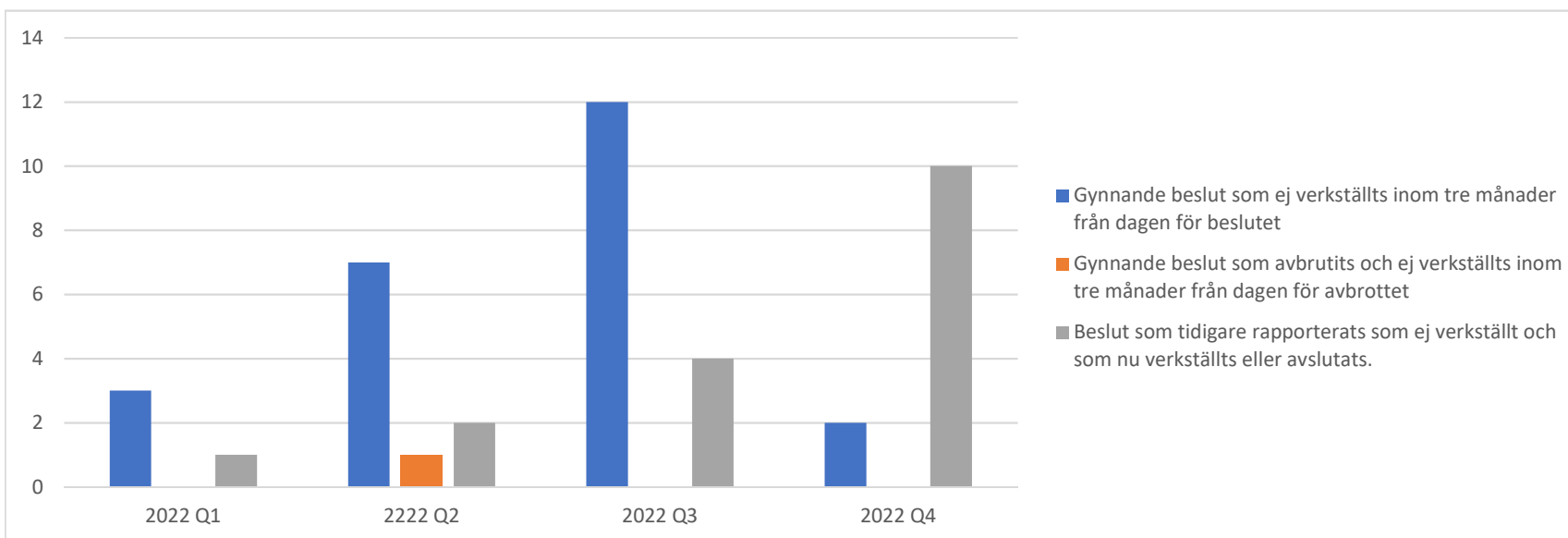
Gynnande beslut som ej verkställts inom tre månader från dagen för beslutet

Gynnande beslut som avbrutits och ej verkställts inom tre månader från dagen för avbrottet

Beslut som tidigare rapporterats som ej verkställt och som nu verkställts eller avslutats.

År 2022

2022 Q1	2022 Q2	2022 Q3	2022 Q4
3	7	12	2
0	1	0	0
1	2	4	10

**Ej verkställda beslut LSS
Q4 2022**

4

2022.066 VON

Datum: 2023-01-04
Handläggare:
Direktnr:
Diariernr: 2022.066 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Ej verkställda beslut LSS Q4

Ärendebeskrivning

Vård- och omsorgsnämnden ska kvartalsvis rapportera till kommunfullmäktige, till kommunens revisorer samt till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) enligt 28 f-g §§ lagen om särskilt stöd och service (LSS) om gynnande beslut enligt 9 § LSS som ej verkställts inom tre månader från dagen för beslutet.

Till kommunens revisorer och till IVO ska det även rapporteras när tidigare rapporterade ej verkställda beslut har verkställts. Av rapporteringen ska framgå typ av bistånd, hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut och kortfattat varför beslutet ej har verkställts. Det ska framgå om den enskilde är man eller kvinna. Uppgifterna ska vara avidentifierade.

Rapporteringen till IVO sker som individrapporter med sekretessbelagda uppgifter enligt en nationellt fastställd standard.

Förvaltningens yttrande

Vid rapporteringstillfälle 2023-01-04 (innefattande kvartal fyra) har vård- och omsorgsförvaltningen redovisat ej verkställda beslut rörande boende, daglig verksamhet och kontaktperson. Totalt är 9 beslut ej verkställda och av dessa är 3 beslut kontaktperson, fyra beslut för boende, ett beslut för ledsagarservice och ett beslut för korttidsvistelse.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden noterar rapporteringen till IVO för kvartal fyra 2022 och översänder rapporten till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Beslutet ska skickas till

REV, KPMG, KF

Anita Hedström
Förvaltningschef

Aniko Andersson Persson
Tf. avdelningschef
myndighetsavdelningen

**Granskning av kommunens
mål och arbete för hållbar
utveckling utifrån Agenda
2030**

5

2022.295 VON

Datum: 2023-01-11
Handläggare: Camilla Liljegren
Direktnr: 6005
Diariernr: 2022.295 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens yttrande över revisionsrapport gällande granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030

Ärendebeskrivning

På revisorernas uppdrag har KPMG genomfört en granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2023. Kommunens revisorer har behandlat och antagit revisionsrapporten. Revisorerna har skickat ett missiv och överlämnat revisionsrapporten till samtliga nämnder för yttrande. I yttrandet ombeds nämnderna att svara på vilka åtgärder nämnden avser att genomföra med avseende på den genomförda granskningen.

Mot bakgrund av granskningen lämnades följande rekommendationer till samtliga nämnder:

- Att reglementen för berörda nämnder förtydligas med ansvar för arbetet med hållbarhet och Agenda 2030.
- Att säkerställa en tillräcklig kunskapsnivå inom verksamheterna.
- Att genomföra väsentlighetsanalyser och identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten.
- Att inför arbetet med kommande nämndbudgetar, använda väsentlighetsanalyser för att identifiera och formulera mätbara indikatorer och nyckeltal kopplat till Agenda 2030. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär.
- Att undersöka möjligheterna till att inkludera könsuppdelad statistik i nyckeltal för vidare uppföljning och analys.

Svaret ska revisorerna tillhanda senast den 17 februari 2023. Svaret ska även skickas till kommunstyrelsen för redovisning till kommunfullmäktige.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen har tagit del av rekommendationerna och anger följande förslag på åtgärder:

- Vård- och omsorgsnämnden har i budget dokumentet för kommande år kopplat nämndens mål till Agenda 2030:s olika delmål. Nämnden kommer fortsätta att koppla nämndens mål till mål och delmål i Agenda 2030 när så är möjligt. Utöver det eftersträvar förvaltningen att fortlöpande hålla sig uppdaterad om kommunens hållbarhetsarbete och att vid behov anpassa nämndens arbetssätt utifrån förändringar i gällande styrdokument.
- Informations- och utbildningssatsningar kommer att planeras in och genomföras i syfte att göra hållbarhetspolicyn och kommunens ambitioner utifrån Agenda 2030 känd i verksamheten. Därutöver kommer förvaltningen att aktivt delta i och bidra med representanter i kommunövergripande nätverk och andra samverkans forum inom kommunen.

- Inför kommande budgetarbete kommer arbetet med förberedelse och genomförande av nämndens risk- och väsentlighetsanalys att vidareutvecklas, i syfte att identifiera och formulera mätbara indikatorer och nyckeltal kopplat till Agenda 2030. På gemensamma chefsdagar kommer förvaltningen inventera vilka mål och delmål nämnden berörs av, vad som redan görs och vad behöver göras framöver som en del i arbetet med väsentlighetsanalyser.
- Där det är möjligt kommer könsuppdelad statistik redovisas och analyseras avseende de nyckeltal som följs upp och redovisas i delårs- och årsbokslut.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden antar förvaltningens yttrande som svar till kommunens revisorer.

Bilaga

Revisionsrapport 2022-11-15 – Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030

Beslutet ska skickas till

Kommunens revisorer, kommunstyrelsen, vård- och omsorgsförvaltningens avdelningschefer

Anita Hedström
Förvaltningschef

Camilla Liljegren
Utvecklingsledare

Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030

Revisionsrapport
Alingsås kommun

KPMG AB

2022-11-15

Antal sidor 20

Alingsås kommun

Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030

2022-11-15

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfråga	4
2.2	Avgränsning	5
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Metod	5
3	Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete	6
4	Resultat av granskningen	7
4.2	Mål och styrdokument	10
4.3	Kommunstyrelsens och nämndernas arbete med Agenda 2030	15
5	Slutsats och rekommendationer	18

1 Sammanfattning

Vi har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen och berörda nämnder lever upp till Alingsås policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 och politiskt antagna mål inom området.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och berörda nämnder delvis lever upp till Alingsås policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 och politiskt antagna mål inom området. Vår bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas arbete att integrera Agenda 2030 i den ordinarie styrningen har påbörjats och utgör en grund för fortsatt arbete framåt. Vi bedömer dock att det fortsatt kvarstår behov av att tydliggöra hur styrelse och nämnder ska konkret arbeta för att förverkliga målsättningarna i Agenda 2030 och antagen policy.

Av granskningen framgår att kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa upp hållbarhetspolicyn. I övrigt finns inget utpekade ansvar för respektive nämnd gällande arbetet med Agenda 2030

I kommunen är den interna strukturen för hållbarhetsarbetet under uppbyggnad. Vid tid för granskningen finns en styrgrupp och nätverksgrupp på plats. Dock uppges de exakta formerna för grupperna inte vara klara och det är inte beslutat hur grupperna ska se ut framgent.

I nuvarande budgetar kan vi se att indikatorerna inte är fördelade på könsuppdelad statistik. Könsuppdelad statistik syftar till att synliggöra kvinnor och mäns förutsättningar, livsvillkor och behov. Vi ser ett värde i att könsuppdelad statistik genomsyrar rapportering och uppföljning av Agenda 2030.

Åtgärder och aktiviteter följs upp genom den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen. Dels genom utfall av verksamhetsplan, dels i samband med del- och årsbokslut. Genom denna struktur bedömer vi att det skapas förutsättningar för att kontinuerligt följa upp måluppfyllelsen och genomförda åtgärder/aktiviteter.

Vi bedömer att förvaltningarnas kunskap och kompetens inte är tillräckligt väl tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

Vidare är vår bedömning är att spårbarheten från aktiviteter till hållbarhetsredovisning är viktig. Hållbarhetsredovisning är ett av kommunens främsta verktyg för att kommunicera kommunens hållbarhetsarbete externt men även internt. Hållbarhetsredovisningen ska vara transparent och spårbar till arbetet i verksamheterna.

2022-11-15

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- Att reglementet förtydligas vad avser ansvaret för att leda och samordna kommunens hållbarhetsarbete och antas av kommunfullmäktige.
- Att tillse att det inom förvaltningsorganisationen är tydligt på vilket sätt arbetet med Agenda 2030 ska styras, följas upp och återrapporteras.
- Att ta fram en grundläggande utbildning med fokus på praktisk tillämpning som respektive nämnd kan anpassa till sin egen verksamhet för att konkretisera hållbarhetsarbetet utifrån medarbetarnas vardag.
- Att hållbarhetspolicyn och kommunens ambitioner utifrån Agenda 2030 görs känd i hela organisationen.
- Att fortsätta utveckla samverkansformer mellan förvaltningarna, förslagsvis genom redan befintlig styrgrupp och nätverk för hållbarhetsarbetet.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och nämnder:

- Att reglementen för berörda nämnder förtydligas med ansvar för arbetet med hållbarhet och Agenda 2030.
- Att säkerställa en tillräcklig kunskapsnivå inom verksamheterna.
- Att genomföra väsentlighetsanalyser och identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten.
- Att inför arbetet med kommande nämndbudgetar, använda väsentlighetsanalyser för att identifiera och formulera mätbara indikatorer och nyckeltal kopplat till Agenda 2030. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär.
- Att undersöka möjligheterna till att inkludera könsuppdelad statistik i nyckeltal för vidare uppföljning och analys.

2 Bakgrund

Vi har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030.

Med utgångspunkt från kommunernas grundlagsfästa skyldighet att främja hållbar utveckling, konstaterar regeringen att det är på den lokala och regionala nivån som både globala åtaganden och nationella mål omsätts i praktisk handling. Kommuner och regioner bär därmed en stor del av ansvaret för att genomföra Agenda 2030, med möjlighet att utifrån sina respektive förutsättningar och utmaningar definiera och prioritera genomförandet.

Kommunfullmäktige i Alingsås kommun har 2019 antagit *Alingsås kommuns policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030*. Av policyn framgår att Alingsås kommun står bakom de 17 globala utvecklingsmålen. Policyn fastställer vidare fem principer för ett hållbart Alingsås. Kommunfullmäktiges mål tar sin utgångspunkt i kommunens vision 2040.

Vision 2040 antogs av kommunfullmäktige 2018 och lyder ”Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla.”

Till visionen hör fem fokusområden, som pekar ut de prioriterade inriktningarna mot att uppnå visionen. De prioriterade målen är politiska prioriteringar som styr den kommunala verksamheten i syfte att skapa förändring mot kommunens gemensamma vision. Varje prioriterat mål motiveras och innehåller en beskrivning av dess innebörd. De prioriterade målen preciseras ytterligare med hjälp av indikatorer, vars syfte är att kunna följa kommunens utveckling mot målbilden.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och berörda nämnder lever upp till Alingsås policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 och politiskt antagna mål inom området.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning av arbetet med Agenda 2030 mellan kommunstyrelsen och nämnderna?
- Framgår arbetet med Agenda 2030 av nämndernas och kommunstyrelsens verksamhetsplaner/internbudgetar?
- Har kommunstyrelsen och nämnderna identifierat vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten?
- Har kommunstyrelsen och nämnderna konkretiserat uppföljningsbara mål och aktiviteter utifrån den övergripande policyn?
- På vilket sätt har de globala målen integrerats i verksamheterna?

2022-11-15

- Finns det ett praktiskt arbete i förvaltningarna relaterat till Agenda 2030 och på vilket sätt återrapporteras det i så fall till styrelse och nämnd?
- Genomför kommunstyrelsen och nämnderna inventering av behov för att uppnå målen enligt policyn och tas behoven med i det årliga budgetarbetet?
- Följs måluppfyllelsen och genomförda åtgärder/aktiviteter upp av kommunstyrelsen och nämnderna på ett ändamålsenligt sätt?
- Är förvaltningarnas kunskap och kompetens tillräckligt väl tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030?

2.2 Avgränsning

Granskningen omfattar kommunens mål och strategi för att uppnå Alingsås kommuns policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 samt politiskt antagna mål.

Granskningen avser kommunstyrelsen, barn- och ungdomsnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, miljöskyddsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden samt vård- och omsorgsnämnden.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Agenda 2030 med tillhörande mål
- Alingsås policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 mål KF 25-09 2019
- Vision 2040 KF 28-03-2018
- Budget 2022–2024
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av följande dokument: budget för Alingsås kommun 2022–2024 och samtliga nämnders budgetar för 2022 inklusive delår 1 och 2. Utöver det även Alingsås kommuns policy för hållbar utveckling utifrån FN:s agenda 2030, kommunens klimatstrategi, kommunens översiktsplan, Alingsås energiplan 2020–2025, verksamhetsplan för folkhälsa och social hållbarhet 2022, livsmedelsprogrammet för Alingsås kommun 2021–2024, riktlinjer för barnkonventionen samt strategi för äldreomsorgen 2022–2030 granskats.

Vi har intervjuat representanter för varje förvaltning samt ordförande och vice ordförande inom varje nämnd med undantag för miljöskyddsnämnden som valde att besvara frågorna skriftligen. Därutöver har vi intervjuat inom kommunstyrelsen stabschef, de tre hållbarhetsstrategerna samt kommundirektör.

Rapporten är faktakontrollerad av ansvariga tjänstepersoner inom berörda förvaltningar.

3 Förutsättningar för ett effektivt hållbarhetsarbete

Förväntningarna på och ambitionerna i landets kommuner och regioner höga när det gäller hållbarhet, särskilt i genomförandet av de globala målen i FN:s Agenda 2030. I dagsläget är det frivilligt för kommuner och regioner att arbeta specifikt med agendan, även om de är bundna att arbeta med stora delar av agendans innehåll till följd av de lagreglerade grunduppdrag som de har inom sektorer som utbildning och sjukvård¹.

Det finns en bred samsyn om att denna slags ambitioner behöver omsättas i ordinarie styrning, ledning och verksamhetsutveckling för att kunna uppnås. Såväl Agenda 2030-delegationen, som Statskontoret och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) pekar på vikten av att integrera mål och uppföljning kopplat till Agenda 2030 i ordinarie styrsystem för att uppnå faktiska resultat².

3.1.1 Agenda 2030 målen och Sveriges genomförande av Agenda 2030

Agenda 2030 innehåller 17 mål och 169 delmål omfattande miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Nedan presenteras de 17 målen³.

Mål 1: Ingen fattigdom	Mål 10: Minskad ojämlikhet
Mål 2: Ingen hunger	Mål 11: Hållbara städer och samhällen
Mål 3: Hälsa och välbefinnande	Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion
Mål 4: God utbildning för alla	Mål 13: Bekämpa klimatförändringar
Mål 5: Jämställdhet	Mål 14: Hav och marina resurser
Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla	Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 7: Hållbar energi för alla	Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Mål 17: Genomförande och globalt partnerskap
Mål 9: Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	

Nationella Agenda 2030 samordnaren presenterade i maj 2022 en skrivelse till regeringen (2021/22:247) med den senaste uppdateringen om Sveriges genomförande av Agenda 2030. I skrivelsen konstateras att Sverige har flera pågående initiativ som bidrar till både det nationella och det globala genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Trots den goda måluppfyllelsen för svensk del kan det konstateras att Sverige fortsatt har utmaningar kopplade till agendans genomförande och regeringen kommer därför att intensifiera arbetet för att stärka samordningen och uppföljningen av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, både nationellt och i det globala samarbetet. Att fortsatt utveckla arbetet med en samstämmig politik för hållbar utveckling är en central del i detta arbete.

¹ Statskontorets rapport *Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner 2020:15*.

² Se bl.a. Agenda 2030-delegationen (2019) *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning, världens möjlighet* SOU 2019:13, Statskontoret (2019) *Delrapport: Agenda 2030 i myndigheter, kommuner och regioner*, SKR (2019) *Webbreport: Ledarskap för hållbar utveckling* <https://rapporter.skl.se/ledarskap-forhallbar-utveckling.html>

³ Läs mer om Agenda 2030 målen här: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

4 Resultat av granskningen

4.1.1 Övergripande arbete med hållbarhet och Agenda 2030

lakttagelser

Alingsås kommuns ambition att arbeta med hållbarhet och Agenda 2030 förstärktes i samband med upprättandet av *Alingsås policy för hållbar utveckling utifrån FN:s Agenda 2030 mål*⁴ år 2019.

Kommunstyrelsen beslutade den 9 mars 2020⁵ att de globala målen i Agenda 2030 antas som Alingsås nya miljömål för åren 2020–2030. Kommunstyrelsen gav i samband med detta beslut kommunledningskontoret i uppdrag att tillse att ansvarsfördelning och uppföljningsbara måttal för respektive mål och delmål i Agenda 2030 att tas fram snarast.

Nulägesanalysen av Agenda 2030 i Alingsås kommun genomfördes under 2020/2021 med syftet att synliggöra kommunkoncernens arbete i förhållande till Agenda 2030. Analysen var tänkt att sedan ligga till grund för fortsatt planering och prioritering av vad Alingsås kommun ska fokusera på framöver i hållbarhetsarbetet. Enligt intervjuade tjänstepersoner och politiker sammanföll uppstarten med arbetet med Covid-19 pandemin och det har lett till att arbetet med Agenda 2030 och policyn nedprioriterats.

Däremot har anvisningarna i budget sedan 2021 inkluderat ett avsnitt som förtydligar att respektive nämnd och bolag ska koppla sin verksamhet till Agenda 2030 målen och delmålen. I och med den nya mandatperioden uppger intervjuade att finns det en planering för att fortsätta arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 under 2022/2023.

4.1.2 Övergripande roll- och ansvarsfördelning avseende kommunens hållbarhetsarbete

lakttagelser

Kommunstyrelsen ansvarar i enlighet med sitt reglemente⁶ för att leda och samordna flera områden med bäring på hållbarhet. Till exempel användning av mark och vatten, miljö- och klimatarbete, mänskliga rättigheter, arbetsmiljö och upphandling. I övrigt regleras inte hur arbetet med Agenda 2030 och hållbarhetspolicyn ska ledas och samordnas.

Enligt samtliga övriga nämnders reglementen⁷ ansvarar respektive nämnd för sitt kärnuppdrag. I övrigt finns inget utpekat ansvar för respektive nämnd gällande arbetet med Agenda 2030.

⁴ KF 25-09-2019 § 175

⁵ KS 09-02-2020 § 28

⁶ KS 09-03-2020 § 28

⁷ Kultur- och utbildningsnämnden 2019.350 KS

Barn-och ungdomsnämnden 2014.598 KS

Miljöskyddsnämnden 2020.557 KS

Samhällsbyggnadsnämnden 2020.557 KS

Socialnämnden 2019.350 KS

Vård-och omsorgsnämnden 2014.549 KS

2022-11-15

Enligt Alingsås hållbarhetspolicy (se avsnitt 3.2.2) ansvarar alla politiker och tjänstepersoner för att säkerställa att hållbarhetsarbetet implementeras i respektive verksamhet. Kommunstyrelsen har därutöver ett särskilt ansvar för att stödja nämnder, förvaltningar och bolag i arbetet. Strukturen för arbetet med Agenda 2030 håller vid tillfället för granskningen på att utformas. Centralt under kommunledningskontoret återfinns en grupp av hållbarhetsstrateger som sedan 1 juni 2022 ligger under kansli- och juridikenheten.

Vid tid för granskningen finns tre hållbarhetsstrateger med samordningsansvar för följande inriktningar:

- miljö- och klimatfokus.
- social hållbarhet, uppdelad på folkhälsa och mänskliga rättigheter.

Sedan 2021 har en styrgrupp för Agenda 2030 funnits i kommunen. Under 2021 genomfördes workshops med chefer och verksamhetskontrollers för att ta fram underlag till syftet med styrgruppen. Workshopen resulterade i ett beslut där en representant från förvaltningsstaben är med i stället för förvaltningschefen. Styrgruppen träffas en gång i månaden.

Till styrgruppen finns även ett Agenda 2030-nätverk som i huvudsak har uppgiften att arbeta med hållbarhetsfestivalen som genomförs årligen i kommunen. Intervjuade strateger uppger att det finns utvecklingspotential gällande styrgruppen och nätverket samt att formerna för grupperna ännu inte är helt satta.

Intervjuade representanter från respektive förvaltning och nämnd uttrycker att varje politiker och tjänsteman har ett eget ansvar som upplevs som tydligt. Däremot uppger en majoritet av intervjuade att det kvarstår en del arbete när det kommer till samverkansformer för styrgruppen och nätverket samt den enskilda medarbetarens förståelse för hur kommunen ska arbeta med Agenda 2030.

4.1.3 Kunskap och kompetens om hållbarhet och Agenda 2030

lakttagelser

Samtliga intervjuade representanter för respektive förvaltning och nämnd delar bilden att det generellt finns en förståelse för vad hållbarhet och Agenda 2030 innebär, men att det saknas kunskap om hur det ska omsättas i praktiken.

Inom förvaltningarna upplevs kunskapen och kompetensen finnas på olika nivåer och det skapar enligt intervjuade en ojämn fördelning av hållbarhetsarbetet, där vissa förvaltningar och enheter ligger längre fram i sitt hållbarhetsarbete än andra.

Gemensamt för samtliga intervjuade presidier är att det även för politiken upplevs finnas ett behov av kunskap- och kompetensökning gällande hållbarhet och Agenda 2030.

4.1.4 Kommentarer och bedömning

Vi kan konstatera att ansvaret för att leda och följa upp arbetet med hållbarhet och Agenda 2030 till viss del finns utpekade i organisationen. Genom hållbarhetspolicyn pekade kommunstyrelsens ansvar för hållbarhetspolicyn.

I övrigt finns inget utpekade ansvar för respektive nämnd gällande arbetet med Agenda 2030

Strukturen internt för att arbeta med frågan är under uppbyggnad där en styrgrupp och ett nätverk planeras att användas för att utveckla arbetet med hållbarhetspolicyn och Agenda 2030. Vår bedömning är att styrgruppen och nätverket är en god början och att detta arbete behöver fortgå för att öka samverkan inom kommunens hållbarhetsarbete.

Vi ser även att det kvarstår arbete med att sprida information och skapa förståelse på alla nivåer i organisationen kring hur kommunen ska arbeta med Agenda 2030. Med detta i beaktande är vår bedömning att det vid tillfället för granskningen delvis finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och nämnder avseende arbetet med Agenda 2030.

Kunskap och kompetens om hållbarhet och Agenda 2030 upplevs av intervjuade politiker och tjänstepersoner som otillräcklig. Den generella förståelsen är inte tillräcklig för att kunna omsätta det till praktiskt arbete i verksamheterna. Av granskningen framgår att det finns ett väsentligt behov av utbildning och kompetensutveckling gällande hållbarhet och Agenda 2030. Genom detta är vår bedömning att förvaltningarna kunskap och kompetens inte är tillräckligt väl tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

4.2 Mål och styrdokument

4.2.1 Styrmodell och budget 2022–2024

Enligt Alingsås kommuns styrmodell sker målarbetet genom tre övergripande arbets sätt: *mål- och resultatstyrning, kvalitetsstyrning och ekonomistyrning.*

Alingsås budget 2022–2024⁸ tar sin utgångspunkt i kommunens Vision 2040⁹:
”Alingsås är Västsveriges vackraste kulturstad i en levande bygd. Genom nytänkande, engagemang och tillgänglighet skapar vi livskvalitet för alla.”

Budgeten definierar fem prioriterade mål för kommunen:

1. Alingsås växer genom att stärka och uppmuntra arbetsliv, näringsliv och föreningsliv.
2. I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling.
3. Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen.
4. Alingsås barn och elever erbjuds en av landets bästa utbildningar.
5. Alingsås ska utvecklas genom ett hållbart samhällsbyggande med bevarad natur och kulturmiljö.

De prioriterade områden preciseras med hjälp av indikatorer som mäter utvecklingen mot dem. Målen följs upp i samband med respektive bokslut. Eftersom indikatorerna endast delvis fångar upp måluppfyllelsen, kompletteras de med kvalitativa bedömningar. De kvalitativa bedömningarna analyseras endast på kommunövergripande nivå.

4.2.1.1 Anvisning för nämndens budget och bolagsstyrelsernas måldokument 2022–2024

Till styrmodellen och budget finns en bilaga med anvisningar för nämnderna och bolagen 2022–2024. Utifrån de prioriterade målen formulerar nämnderna sina egna mål. Av anvisningarna framgår det att kommunen har fastslagit en policy för hur kommunen ska arbeta med Agenda 2030. Policyn innebär antagande av ett antal principer som ska genomsyra kommunens styrning och följas upp årligen i samband med årsredovisning.

Med anledning av detta ska nämnden i sin budget, i den mån det är relevant, koppla an Agenda 2030:s olika delmål till sina mål. Detta bland annat i syfte att utgöra ett underlag till den årliga uppföljningen av kommunens policy. Det kan till exempel innebära att nämnden kopplar på ett jämställdhetsperspektiv (mål 5 i Agenda 2030) till ett nämndmål, och följer upp detta vid bokslut. Nämnden utgår från kommunens nulägesanalys av Agenda 2030 samt RKA:s nyckeltalssamling i Kolada vid identifiering av olika perspektiv/målkopplingar. Av anvisningarna framgår att det är tillräckligt att

⁸ KF 03-11-2021 § 232

⁹ KF 28-03-2018 § 55

koppla ihop målet med ett av agendans övergripande 17 mål, vid behov kan sedan uppföljningen omnämnda vissa specifika delmål därinom.

4.2.2 Alingsås kommuns policy för hållbar utveckling utifrån FN:s agenda 2030

Alingsås kommuns hållbarhetspolicy utgår från de globala målen i Agenda 2030¹⁰ och syftet med policyn är att beskriva hur kommunen ska nå de globala målen. Policyn *'tydliggör kommunens förhållningssätt till hållbar utveckling och definierar principer för implementering av hållbarhetsaspekter i all verksamhet'*.

Policyn har fem principer för ett hållbart Alingsås:

1. Åtgärder som ger långsiktiga och strukturella förändringar i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning ska väljas i första hand.
2. Åtgärder ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hänsyn till påverkan även utanför kommunens gränser ska vägas in.
3. Hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i kommunens hela organisation – ett Alingsås – och skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling genom att arbeta tillsammans med invånare, myndigheter, näringsliv, föreningsliv och civilsamhället.
4. All verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling för Alingsås kommun och dess invånare. Nya lösningar och idéer bejakas genom att arbetet alltid ska ha ett lärandeperspektiv.
5. Alingsås kommuns mål för hållbar utveckling ska aktivt kommuniceras internt och externt.

Enligt policyn ansvarar alla politiker och tjänstepersoner för implementeringen av denna policy, och den vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser. Därutöver skall policyn verka styrande i planering, budgetering, upphandling, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet.

Kommunens målsättningar gällande policyn beskrivs i kommunfullmäktiges budget och hanteras i kommunens budgetprocess. Politiker och tjänstepersoner ansvarar för att policyn implementeras i respektive verksamhet. Nämnder och styrelser kan utefter behov ta fram riktlinjer för hur arbetet ska utföras.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att stödja nämnder, förvaltningar och bolag i arbetet. Styrelsen ansvarar för uppföljningen av policyn årligen. I arbetet ingår att utveckla ett systematiskt arbetssätt för uppföljning.

§¹⁰ KF 25-09-2019 § 175

4.2.2.1 Uppföljning av hållbarhetspolicy

Av intervjuerna framgår att en kommunövergripande rapport med Agenda 2030-redovisning/ hållbarhetsbokslut framarbetades för första gången till årsbokslutet 2021. Rapporten återremitterades till förvaltningen för vidareutveckling. På grund av detta har hållbarhetsbokslutet inte ingått i denna granskning.

4.2.3 Klimatstrategi Alingsås kommun

Alingsås klimatstrategi är ett övergripande styrdokument som antogs av fullmäktige den 15 juni 2022 §146. Det finns inga konkreta åtgärder i strategin, men den skall bidra till kommunens hållbarhetspolicy. Den utgår från fem principer som ska tillämpas:

1. *Långsiktighet* – Åtgärder som ger långsiktiga och strukturella förändringar i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning som ska väljas i första hand.
2. *Helhetsperspektiv* – Åtgärder ska planeras ut ett helhetsperspektiv och hänsyn till påverkan även utanför kommunens gränser ska vägas.
3. *Samverkan* – Hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i kommunens hela organisation – ett Alingsås – som skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling genom att arbeta med invånare, myndigheter, näringsliv, föreningsliv och civilsamhället.
4. *Nytänkande* – All verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling Alingsås kommun och dess invånare. Nya lösningar och idéer bejakas genom arbetet alltid ska ha ett lärandeperspektiv.
5. *Kommunikation* – Alingsås kommuns mål för hållbar utveckling ska aktivt kommuniceras både internt och externt.

Strategin utgår ifrån FN:s Agenda 2030, och nämner att alla de globala målen är *'integrerade och odelbara och klimatstrategin skall bidra till genomförandet av alla dessa mål'*. Åtgärder skall enligt strategin integreras i kommunens verksamhetsplan och budget, men även i handlingsplaner som *'uppdateras oftare än den övergripande klimatstrategin'*.

Enligt strategin skall ansvaret fördelas på alla kommunens nämnder, bolag och förbund. Kommunen skall även samarbeta med näringsliv, akademi och civilsamhälle för att utveckla kommunens klimatarbete.

Kommunstyrelsen ansvarar för att koordinera arbetet strategiskt, men alla verksamheter inom kommunen ska integrera och följa upp klimatarbetet inom ordinarie styrning och ledning.

Uppföljning av strategin ska ske utifrån tillgängliga data. Vidare framgår att vart fjärde år ska en djupare analys genomföras i form av ett *'klimatbokslut'*. Strategin skall även utvärderas som en integrerad del av kommunens/nämndernas ordinarie verksamhetsuppföljning, Agenda 2030-redovisning och hållbarhetsbokslut.

4.2.4 Övriga styrdokument med bäring på hållbarhet

Utöver ovan nämnda styrdokument finns ett antal planer, riktlinjer och strategier som har bäring på Agenda 2030. Nedan presenteras styrdokumenterna samt huruvida det finns en konkret koppling till de 17 mål som återfinns i Agenda 2030

Enligt plan- och bygglagen (PBL) skall varje kommun ha en översiktsplan, och Alingsås antog kommunens långsiktiga *översiktsplan* av kommunfullmäktige den 31 oktober 2018, § 182. I planen lyfts de tre aspekterna av social-, ekologisk och ekonomisk hållbarhet fram, och till fysisk planering kopplas speciellt mål 11, *Hållbara städer och samhällen*. Även mål 3 (hälsa och välbefinnande), 5 (jämförbarhet), 6 (rent vatten och sanitet), 7 (hållbar energi), 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur), 13 (bekämpa klimatförändringar), 15 (ekosystem och biologisk mångfald) kopplas samman med fysisk planering.

Alingsås Energiplan 2020–2025 antogs av fullmäktige 27 maj 2020 §55, enligt lag (1977:439), och syftar till att ge en gemensam bild av kommunens tillförsel, distribution och användning av energi. Strategin följer flera energi- och klimatmål som Sverige åtagit på nationell och EU-nivå, och angående Agenda 2030 är strategin speciellt kopplad till SDG 7 gällande *Hållbar energi för alla*.

Verksamhetsplanen för folkhälsa och social hållbarhet 2022 antogs av fullmäktige 17 november 2021 §198, utgår från den årliga verksamhetsplanen och fungerar som ett tvärsektorieellt samverkansavtal under samtliga Agenda 2030 mål och berör alla strategiska områden. Strategin implementeras genom en styrgrupp som utgörs av kommunens och regionens gemensamma presidium, kommunledningsgruppen samt en referensgrupp men minst en representant från varje förvaltning.

I strategin utges tre målområden, vilka är social inkludering, fullföljda studier samt psykisk hälsa/ohälsa vilka kopplas till Agenda 2030 målen 3 (hälsa och välbefinnande), 4 (god utbildning för alla), 5 (jämförbarhet), 10 (minskad ojämlikhet) och 11 (hållbara städer och samhällen).

Livsmedelsprogrammet för Alingsås kommun 2021–2024 antogs av fullmäktige 31 mars 2021 §20, syftar till att maten skall *”lagas med bra råvaror, vara sensoriskt stimulerande och bidra till en god helhetsupplevelse samt bidra till god folkhälsa och en hållbar livsmedelskedja”*. Strategin nämner inte Agenda 2030 och kopplas inte med specifika mål under denna agenda, men strävar till god hälsa och hållbarhet genom att minska konsumtionen av kött samt vidta åtgärder för att minska matsvinn.

Riktlinjer för barnkonventionen antogs av fullmäktige 6 september 2021 §146, baseras på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheter samt konvention om barnets rättigheter, som är upptagen i svensk lag (2020-01-01) och är ett stöd till samtliga förvaltningar för implementeringen av ett barnrättsperspektiv. Vi noterar att strategin inte kopplar direkt till Agenda 2030 eller något specifikt mål/delmål.

Strategi för äldreomsorgen 2022–2030 antogs av fullmäktige 24 november 2021 § 240, anger kommunens målsättningar för de omställningar som äldreomsorgen kräver för att möta de utmaningar som förvaltningen står inför de kommande åren. Strategin anger inte social, ekonomisk eller ekologisk hållbarhet och kopplar inte direkt till Agenda 2030 eller något specifikt mål.

4.2.5 Kommentarer och bedömning

Vi kan fastlägga att Alingsås kommun har ett styrdokument i form av en policy för arbetet med Agenda 2030. Vidare kan vi konstatera att kommunens styrmodell har en koppling till Agenda 2030 utifrån att budgetanvisningarna hänvisar till policyn.

Vi noterar att det i varierande grad går att utläsa hur de fem kommunövergripande målen i budget är kopplade till kommunens antagna hållbarhetspolicy eller Agenda 2030. Vissa av målen har en tydlig skrivelse kopplat till Agenda 2030 medan andra indirekt rör det genom att området berör Agenda 2030, till exempel utbildning.

Budgetanvisningarna anger på ett tydligare sätt hur respektive nämnd i sin egen budget ska koppla sina nämndsmål till Agenda 2030 mål och delmål.

I budget 2022–2024 kan vi se att indikatorerna för de fem kommunövergripande målen inte är fördelade på könsuppdelad statistik. Könsuppdelad statistik syftar till att synliggöra kvinnor och mäns förutsättningar, livsvillkor och behov. Genom att använda sig av könsuppdelad statistik stärks kopplingen till Agenda 2030 och mål nummer fem om jämställdhet. Vi ser ett värde i att könsuppdelad statistik genomsyrar rapportering och uppföljning av Agenda 2030 vid rapportering i samband med årsredovisning och hållbarhetsrapportering.

Med bakgrund av detta bedömer vi att förutsättningarna för att styra och följa upp arbetet kan förtydligas. Det bidrar även till en ökad spårbarhet i de insatser som görs och den rapportering som sker i samband med redovisningen av hållbarhetsarbetet.

Vid en genomgång av övriga styrdokument med bäring på hållbarhet kan vi konstatera att det finns varierande grader av kopplingar till Agenda 2030 och hållbarhet. Den beslutade klimatstrategin har tydligast koppling till hållbarhetspolicyn i utförande och i uppföljning.

För att minska risken för styrträngsel och målkonflikter mellan olika styrdokument är vår bedömning att en översyn av styrdokumentens koppling till Agenda 2030 med fördel kan genomföras.

Den samlade redovisningen för hållbarhetsarbetet 2021 har vi inte bedömt inom ramen för granskningen, då den återremitterades av politiken. Vår uppfattning är dock att nästa års redovisning av hållbarhetsarbetet kommer att vara mer omfattande och underbyggd eftersom det pågår ett arbete med detta område under 2022. Hållbarhetsrapportering är ett av kommunens främsta verktyg att kommunicera kommunens hållbarhetsarbete externt men även internt.

4.3 Kommunstyrelsens och nämndernas arbete med Agenda 2030

lakttagelser

Enligt anvisningarna till budget ska nämnderna koppla Agenda 2030 mål och delmål till nämndens budget. Nämnden ska utgå från kommunens nulägesanalys av Agenda 2030 samt Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) nyckeltalssamling i Kolada¹¹ vid identifiering av olika perspektiv/målkopplingar. Nämnder och styrelser kan enligt policyn för hållbar utveckling, utefter behov ta fram riktlinjer för hur arbetet ska utföras.

Nedan presenteras respektive nämnds arbete med hållbarhet och Agenda 2030 utifrån anvisningarna i budget och hållbarhetspolicyn.

4.3.1 Inventering och prioritering samtliga nämnder

Inför budget 2022 uppger samtliga intervjuade tjänstepersoner och förtroendevalda att en analys av vilka Agenda 2030 mål som kan kopplas till budgeten har genomförts. En majoritet av de intervjuade delar bilden att processen med att koppla målen till budgeten till viss del var krystat. De vill säga inte självklart vilka mål som skulle höra till vilka samt hur väl kopplingen egentligen hänger ihop. Av intervjuerna framgick som exempel att det fanns en diskussion om att ta delmål från Agenda 2030 i uppföljningen men att det slutade med att de inte hamnade i budgeten.

Samtliga nämnder/styrelse fick frågan om de har beslutat någon specifik riktlinje utifrån hållbarhetspolicyn.

En av sju nämnder/styrelse uppger att de aktivt har integrerat hållbarhetspolicyn i ett styrande dokument specifikt för nämnden och det var kultur- och utbildningsnämnden som uppger att hållbarhetspolicyn var en integrerad del inför framtagandet av policyn för framtidens kultur-, idrott- och fritidsliv¹².

4.3.2 Internbudget samtliga nämnder

Vid en genomgång av samtliga nämnders ekonomiska översikt kan vi konstatera att det inte finns någon koppling till hållbarhetspolicyn eller mål/delmål i Agenda 2030.

4.3.3 Mål och aktiviteter

Kommunstyrelsen

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar kommunstyrelsen med fyra av dessa under 2022. Kommunstyrelsen har baserat på de fyra prioriterade målen från kommunfullmäktige beslutat åtta nämndmål varav sex har en koppling till ett Agenda 2030 mål. Samtliga åtta nämndmål har en eller fler indikatorer med målvärden för år 2022.

¹¹ RKA är en ideell förening med svenska staten och Sveriges Kommuner och Regioner som medlemmar. Kolada är en öppen och kostnadsfri databas för kommuner och regioner.

¹² Kultur- och utbildningsnämnden, 2022-05-18 § 47

2022-11-15

Kommunstyrelsen har i sin budget prioriterat 12 fokusområden för verksamhetens arbete med bäring på hållbarhet.

Barn-och ungdomsnämnden

I barn-och ungdomsnämndens budget finns en skrivelse som tydliggör att nämndens mål är i linje med kommunfullmäktiges hållbarhetspolicy. I budget framgår att barn- och ungdomsnämnden arbetar förebyggande på olika nivåer för att där igenom nå social hållbarhet. Detta sker bland annat genom utbildning och omsorg samt genom verksamhet som gynnar integration och inkludering.

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar barn- och ungdomsnämnden med två av dessa under 2022. Barn-och ungdomsnämnden har baserat på de två prioriterade målen från kommunfullmäktige beslutat om åtta nämndmål. Samtliga nämndmål har en koppling till Agenda 2030 mål och samtliga åtta nämndsmål har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

Kultur-och utbildningsnämnden

I kultur-och utbildningsnämndens budget återfinns en skrivelse som beskriver hur nämnden kopplar sina mål till kommunfullmäktiges hållbarhetspolicy: *"Kultur- och utbildningsnämndens uppgifter är att arbeta förebyggande på olika nivåer och där igenom nå social hållbarhet. Detta sker bland annat genom utbildning, riktade insatser för att öka självförsörjningsgraden för de som står långt ifrån arbetsmarknaden, fritidsgårdsverksamhet, satsningar på folkhälsa och kultur samt genom verksamhet som gynnar integration och inkludering. Genom en hållbar besöksnäring arbetar nämnden bland annat med att skapa och förmedla destinationer som har så lite onödig miljöpåverkan som möjligt."*

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar kultur- och utbildningsnämnden med fyra av dessa under 2022. Kultur- och utbildningsnämnden har baserat på de fyra prioriterade målen från kommunfullmäktige beslutat fem nämndmål och samtliga har en koppling till Agenda 2030 målen. Samtliga fem nämndsmål har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

Miljöskyddsnämnden

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar miljöskyddsnämnden med tre av dessa under 2022. Miljöskyddsnämnden har baserat på dessa tre prioriterade mål från kommunfullmäktige beslutat sju nämndmål. Samtliga har en koppling till Agenda 2030 målen och har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

2022-11-15

Samhällsbyggnadsnämnden

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar samhällsbyggnadsnämnden med fyra av dessa under 2022. Samhällsbyggnadsnämnden har baserat på dessa fyra prioriterade mål från kommunfullmäktige beslutat fem nämndsmål. Samtliga har en koppling till Agenda 2030 målen och har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

Socialnämnden

I socialnämndens budget återfinns en beskrivning av hur nämndens mål är kopplade till kommunfullmäktiges hållbarhetspolicy. Socialnämnden arbetar med att förebygga eller förhindra social och ekonomisk utsatthet och bidrar genom det till social hållbarhet. Arbetet sker framför allt i form av riktat förebyggande och stödjande insatser till barn och unga, personer med beroendeproblematik och psykisk ohälsa samt ekonomiskt stöd i form av ekonomiskt bistånd. Arbetet omfattar även att ge stöd och skydd till de som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar socialnämnden med två av dessa under 2022. Socialnämnden har baserat på dessa två prioriterade mål från kommunfullmäktige beslutat sex nämndsmål varav tre har koppling till Agenda 2030 målen. Samtliga sex nämndsmål har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

Vård-och omsorgsnämnden

Av kommunfullmäktiges fem prioriterade mål i budget arbetar vård-och omsorgsnämnden med två av dessa under 2022. Vård-och omsorgsnämnden har baserat på dessa två prioriterade mål från kommunfullmäktige beslutat om fyra nämndsmål varav en har en koppling till Agenda 2030 målen. Samtliga fyra nämndsmål har en eller fler indikatorer med ett målvärde för år 2022.

Nyckeltal Kolada

Nämnderna och styrelsen har i begränsad utsträckning använt sig av Koladas identifierade nyckeltal för uppföljning av Agenda 2030, däremot återfinns andra nyckeltal, dock inte direkt utpekade för uppföljning av Agenda 2030.

4.3.4 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning sker dels genom analys av budget och dess utfall, dels genom delårs- och helårsredovisningar.

4.3.5 Bedömning och kommentarer

Sammantaget ser vi att kommunstyrelsen och nämnderna har valt nämndsmål baserat på kommunfullmäktiges prioriterade mål och att de till viss del har följt anvisningarna för budget 2022–2024. Vi kan se att kommunstyrelsen och nämnderna alla har kopplat sina mål till Agenda 2030. Dock i varierande grad då vissa har kopplat samtliga mål till Agenda 2030 medan andra enbart kopplat en del av målen till Agenda 2030.

En explicit koppling till kommunfullmäktiges hållbarhetspolicy återfinns endast i vissa nämnders budget. Vi bedömer att en koppling, allra helst genom väsentlighetsanalyser med fördel kan användas för att identifiera och formulera mätbara indikatorer och nyckeltal kopplat till Agenda 2030. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär. Vidare kan vi se att nämnderna och styrelsen i varierande grad använder sig av Koladas identifierade nyckeltal för uppföljning av Agenda 2030. Vår bedömning framåt är att fokus bör ligga på att bryta ned och arbeta in Agenda 2030-målen och de inriktningar som angivits i budget med tillhörande anvisningar på ett mer tydligt sätt.

Åtgärder och aktiviteter följs upp genom den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen. Dels genom utfall av budget, dels i samband med del- och årsbokslut. Genom denna struktur bedömer vi att det skapas förutsättningar för att kontinuerligt följa upp måluppfyllelsen och genomförda åtgärder/aktiviteter. Vi bedömer att spårbarheten från inventering och prioritering av behov utifrån Agenda 2030 till uppföljningsbara mål och aktiviteter på styrelse- och nämndnivå kan förtydligas.

Vår bedömning är att nämndernas och styrelsens arbete med att integrera Agenda 2030 i den ordinarie styrningen har påbörjats. Vi anser dock att det krävs fortsatta insatser och ökad samordning och planering för att målsättningarna i Agenda 2030 och antagen hållbarhetspolicy ska förverkligas.

5 Slutsats och rekommendationer

Vår bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas arbete att integrera Agenda 2030 i den ordinarie styrningen har påbörjats och utgör en grund för fortsatt arbete framåt. Vi bedömer dock att det fortsatt kvarstår behov av att tydliggöra hur styrelse och nämnder ska arbeta för att förverkliga målsättningarna i Agenda 2030 och antagen policy.

Av granskningen framgår att kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa upp hållbarhetspolicy. I övrigt finns inget utpekade ansvar för respektive nämnd gällande arbetet med Agenda 2030

I kommunen är den interna strukturen för hållbarhetsarbetet under uppbyggnad. Vid tid för granskningen finns en styrgrupp och nätverksgrupp på plats. Dock uppges de exakta formerna för grupperna inte vara klara och det är inte beslutat hur grupperna ska se ut framgent.

I nuvarande budgetar kan vi se att indikatorerna inte är fördelade på könsuppdelad statistik. Könsuppdelad statistik syftar till att synliggöra kvinnor och mäns förutsättningar, livsvillkor och behov. Vi ser ett värde i att könsuppdelad statistik genomsyrar rapportering och uppföljning av Agenda 2030.

2022-11-15

Åtgärder och aktiviteter följs upp genom den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen. Dels genom utfall av verksamhetsplan, dels i samband med del- och årsbokslut. Genom denna struktur bedömer vi att det skapas förutsättningar för att kontinuerligt följa upp måluppfyllelsen och genomförda åtgärder/aktiviteter.

Vi bedömer att förvaltningarnas kunskap och kompetens inte är tillräckligt väl tillgodosedd för ett ändamålsenligt och effektivt arbete relaterat till Agenda 2030.

Vidare är vår bedömning är att spårbarheten från aktiviteter till hållbarhetsredovisning är viktig. Hållbarhetsredovisning är ett av kommunens främsta verktyg för att kommunicera kommunens hållbarhetsarbete externt men även internt. Hållbarhetsredovisningen ska vara transparent och spårbar till arbetet i verksamheterna.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen:

- Att reglementet förtydligas vad avser ansvaret för att leda och samordna kommunens hållbarhetsarbete och antas av kommunfullmäktige.
- Att tillse att det inom förvaltningsorganisationen är tydligt på vilket sätt arbetet med Agenda 2030 ska styras, följas upp och återrapporteras.
- Att ta fram en grundläggande utbildning med fokus på praktisk tillämpning som respektive nämnd kan anpassa till sin egen verksamhet för att konkretisera hållbarhetsarbetet utifrån medarbetarnas vardag.
- Att hållbarhetspolicyn och kommunens ambitioner utifrån Agenda 2030 görs känd i hela organisationen.
- Att fortsätta utveckla samverkansformer mellan förvaltningarna, förslagsvis genom redan befintlig styrgrupp och nätverk för hållbarhetsarbetet.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och nämnder:

- Att reglementen för berörda nämnder förtydligas med ansvar för arbetet med hållbarhet och Agenda 2030.
- Att säkerställa en tillräcklig kunskapsnivå inom verksamheterna.
- Att genomföra väsentlighetsanalyser och identifiera vilka mål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för den egna verksamheten.
- Att inför arbetet med kommande nämndbudgetar, använda väsentlighetsanalyser för att identifiera och formulera mätbara indikatorer och nyckeltal kopplat till Agenda 2030. Här är det viktigt att väga in den ambitionshöjning som Agenda 2030 innebär.
- Att undersöka möjligheterna till att inkludera könsuppdelad statistik i nyckeltal för vidare uppföljning och analys.

Alingsås kommun

Granskning av kommunens mål och arbete för hållbar utveckling utifrån Agenda 2030

2022-11-15

Datum som ovan

KPMG AB

Elena Alvarez Blomgren

Kommunal revisor

Viktoria Bernstam

*Kundansvarig/Certifierad Kommunal
revisor*

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Utdrag ur
belastningsregistret vid
nyanställning

6

2022.193 VON

Datum: 2023-01-11
Handläggare: Hannes Rasper
Direktr:
Diariernr: 2022.193 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Utredning om krav på utökad registerutdrag vid nyanställning

Ärendebeskrivning

Vård- och omsorgsnämnden har gett vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att utreda utökad registerkontroll inför samtliga nyanställningar på förvaltningen 2022-08-30, § 62.

Bakgrunden till nämndens uppdrag var ett beslut i kommunfullmäktige 2022-06-15, § 14 där nämnden fick i uppdrag att utreda utökad registerkontroll vid nyanställning inom äldreomsorgen.

Rättsutredning från GR

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) har gjort en omfattande rättsutredning 2021-03-08 om kommuners rätt att begära in registerutdrag vid anställningar (se bilaga). I utredningen tas följande upp:

Det finns tre olika slags registerkontroller som en arbetsgivare kan rikta mot en arbetssökande: formell, fakultativ eller informell. Den formella registerkontrollen innebär att arbetsgivaren har en skyldighet enligt olika speciallagar att kontrollera den arbetssökande innan en anställning erbjuds. Det gäller exempelvis skolverksamhet och LSS-verksamhet riktad mot barn.

Fakultativ registerkontroll ger arbetsgivaren en rätt, men inte en skyldighet, att begära registerutdrag inför en anställning eller ett uppdrag. Det gäller exempelvis för personer som arbetar med barn. Även vid fakultativ registerkontroll finns det speciallagar som ger arbetsgivaren en uttalad rätt att inhämta registerutdrag.

Informell registerkontroll bygger på att den enskilde ska nyttja sin rätt enligt EU-stadgan, GDPR och brottsdatalogen att få ut uppgifter om sig själv, i detta fall ur polisens belastningsregister. I nästa led kräver arbetsgivaren att den tilltänka personen ska visa upp ett sådant intyg innan en anställning erbjuds. Det finns inget uttryckligt förbud mot detta, varför privata arbetsgivare kan begära ett utdrag utifrån den fria avtalsrätten.

En kommun som anställer omfattas emellertid av objektivitetsprincipen i regeringsformen samt legalitetsprincipen och proportionalitetsprincipen i förvaltningslagen. Det innebär att en kommun endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. Vidare får en myndighet inte ingripa i ett enskilt intresse med åtgärder som är mer långtgående än vad de behöver vara.

Slutsatsen i GR:s utredning är att om kommuner inte har laglig rätt att begära in integritetskänsliga uppgifter, så bör kommunen inte göra det från arbetssökande. En kommun som ändå begär in sådana uppgifter från arbetssökande skulle troligen få kritik från JO då kommunen tar sig en rätt som den inte har.

Sedan GR:s utredningen presenterats har ingen ny lagstiftning tillkommit som ändrar läget. Justitieombudsmannen (JO) har i september 2022 inlett en utredning mot Södertälje kommun som infört utvidgade bakgrundskontroller av anställda och arbetssökande i kommunen. JO skriver att förfarandet *"väcker frågor om kontrollerna är förenliga med grundlagens skydd mot intrång i den personliga integriteten."*

Förvaltningens yttrande

Förvaltningens bedömer att GR:s rättsutredning från 8 mars 2021 är väl underbyggd och att slutsatser fortfarande är aktuell, det vill säga att det är ytterst tveksamt om en kommun får göra informella registerkontroller utan att bryta mot den offentliga rätten.

Mot bakgrund av detta utreder förvaltningen inte vidare om eller hur informell registerkontroll ska införas på vård- och omsorgsförvaltningen.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

1. Förvaltningens redovisning i tjänsteskrivelse daterad 2023-01-11 godkänns.
2. Uppdraget till förvaltningen om att utreda utökad registerkontroll inför samtliga nyanställningar är därmed utfört.

Bilaga

Rättsutredning 2021-03-08 Göteborgsregionen (GR) Johan Borre

Anita Hedström
Förvaltningschef

Hannes Rasper
Enhetschef kanslienheten

Informell registerkontroll

Flera kommuner har eller önskar införa s.k. informell registerkontroll som går ut på att den enskilde ska begära ett registerutdrag med stöd av sin grundlagsskyddade rättighet enligt EU-stadgan. Kommunen har idag inte ett uttryckligt lagstöd för en informell registerkontroll.

Dataskyddsrättsliga utgångspunkter

Europiska unionens stadga om de grundläggande friheterna¹, är sedan Lissabonfördraget trädde ikraft den 1 december 2009 en del av EU:s grundlag (e.g. fördragsrätt). I stadgan finns två artiklar som är aktuella för en kommuns hantering av frågan om att begära att ta in, eller visa upp utdrag ur misstanke- och belastningsregistret. Artiklarna är art. 7 rätten till privatliv och art. 8 rätten till skydd av personuppgifter.

Rätten till privatliv i art. 7 EU-stadgan har sin motsvarighet i art. 8 i Europiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, förkortad EKMR. Därutöver anges EKMR vara en grundläggandeprincip inom EU-rätten.

Rätten till skydd av den enskildes personuppgifter består av tre delar. Den första är att den enskilda har rätt till skydd för sina personuppgifter. Det andra att uppgifterna behandlas på ett lagligt sätt utifrån de ändamål som bestämts på förhand och på grund av ett lämnat samtycke eller en annan laglig grund. Vidare har den enskilde rätt att få tillgång till de uppgifter som finns om personen, och ha möjlighet att få rättelse av dem. Det tredje är att det ska finnas en oberoende myndighet som kontrollerar hur reglerna om skydd för de registrerade sker. I Sveriges fullgörs denna skyldighet i huvudsak av Integritetsskyddsmyndigheten.

En registrerad har därför en grundlagsskyddad rätt genom EU-stadgan att kunna begära att få tillgång till de uppgifter som finns om sin person. Denna rättighet är inte absolut, utan kan inskränkas, t.ex. för misstankeregistret då det föreligger sekretess. I dessa situationer finns istället möjligheten att begära en s.k. laglighetskontroll från Integritetsskyddsmyndigheten.

Rätten till information regleras dels i art. 12-14 GDPR och rätten att begära ett registerutdrag i art. 15 GDPR. Motsvarande rättigheter finns för uppgifterna i

¹ EU-stadgan, (2010/C 83/02), <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:sv:PDF>

misstanke och belastningsregistret² finns i 4 kap. 3 § brottsdatalagen (2018:1177) och 4 kap. 2 § brottsdataförordningen (2018:1202) som reglerar delar av de uppgifter som finns i respektive register. Av 1 a och 1 b § lag (1998:620) om belastningsregister framgår att både brottsdatalagen och GDPR är tillämpliga och vilken lag som ska tillämpas beror på syftet och om behandlingen sker i en behörigmyndighet enligt brottsdatalagen.

I 9 § första stycket samma lag framgår att den enskilde har rätt att få ett registerutdrag en gång per år avgiftsfritt utifrån bestämmelserna i brottsdatalagen från Polismyndigheten. Vidare framgår i andra stycket när en person kan få det för att kunna tillvara ta sin rätt i annat land, eller för att söka arbeten inom t.ex. skola, LSS-boenden för barn, HVB-hem och stödboenden, eller arbete nära barn.

Vilken dataskyddslagstiftning gäller för ett belastningsregister i ett anställningsärende

I [SOU 2019:19](#) görs bedömningen att när mottagaren, i detta fall den enskilde och myndigheten behandlar uppgifterna i ett anställningsärende är det EU:s dataskyddsförordning med tillhörande kompletterande regler som är tillämpliga på behandlingen.

Uppgifter om brott är en särskild kategori av extra skyddsvärda uppgifter

Uppgifter om lagöverträdelse är en särskild kategori som är särskilt reglerad enligt GDPR. I art. 10 GDPR framgår att det endast är myndigheter som får behandla personuppgifter som rör lagöverträdelse.

För vissa medborgare ingår även andra staters belastningsregister

Av 22b-22c §§ förordning (1999:1134) om belastningsregister finns det bestämmelser att polisen vid en begäran av ett registerutdrag får eller ska hämta in uppgifter från andra EU-länder om den enskilde är dubbelt medborgare eller har tidigare varit medborgare eller stadigvarande bosatt i ett annat EU-land.

² Lag (1998:620) om belastningsregister och förordning (1999:1134) om belastningsregister

När finns det en rätt för kommunen att begära ett utdrag ur misstanke- och belastningsregistret

I 5 kap. i betänkandet Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd ([SOU 2019:19](#)), redovisas när en arbetsgivare har en skyldighet att begära en registerkontroll (obligatorisk registerkontroll), när den får begära det (fakultativ registerkontroll) och s.k. informell registerkontroll som innebär att arbetstagaren själv begär ut vilka uppgifter som finns om personen i polisens belastningsregister.

I detta PM behandlas inte rätten till registerkontroll utifrån bestämmelserna i säkerskyddslagen (2018:585)

Formell registerkontroll

Den formella registerkontrollen innebär att arbetsgivaren har en skyldighet enligt olika lagar att kontrollera den arbets sökande eller praktikanter innan en anställning eller praktikplats erbjuds.³ Den obligatoriska är särskild reglerad i olika lagar för följande verksamheter:

Verksamhet	Särskild lag
Skolverksamhet	2 kap. 31-33 § skollagen
Verksamhet som utför stöd- och serviceinsatser åt barn med funktionshinder	lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder
Verksamhet avseende boenden som tar emot barn.	lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn

Fakultativa registerkontrollen

Lagstiftaren har utanför den obligatoriska registerkontrollen beslutat om regler som ger arbetsgivaren en rätt, inte en skyldighet, att begära registerutdrag inför en anställning eller ett uppdrag. Detta innebär att det är frivilligt för arbetsgivaren att nyttja denna möjlighet. Nedan framgår de lagar som ger den frivilliga möjligheten att utföra en registerkontroll:

Verksamhet	Särskild lag
Personer som arbetar med barn	lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn
En myndighet inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda,	11 § första stycket 5 förordningen om belastningsregister

³ SOU 2019:19 s. 102ff

vård av barn och ungdom eller tvångsvård av missbrukare	

Informell registerkontroll

Utöver den obligatoriska- och fakultativa registerkontrollen beskriver utredningen ytterligare en form av registerkontroll som inte har direkt stöd i rättsordningen. Den informella registerkontrollen bygger på att den enskilde ska nyttja sin rätt enligt EU-stadgan, GDPR och brottsdatalagen att få ut vilka uppgifter som finns om den enskilde, i detta fall ur polisens belastningsregister.

I nästa led kräver den privata eller offentliga arbetsgivaren att den tilltänka personen ska visa upp ett sådant intyg innan en anställning erbjuds. Som framgår nedan finns det inget uttryckligt förbud, varför privata arbetsgivare kan begära ett utdrag utifrån den fria avtalsrätten. Det framgår inget av stadgandet nedan om det skiljer sig mellan privata och offentliga arbetsgivare. Oaktat det innebär denna ordning att en rättighet som givits den tilltänkta arbetstagaren – att kontrollera myndighetens behandling – missbrukas för att visa att man är ostraffad eller i vart fall användas för att bedöma den sökandes lämplighet.

I utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet beskriver utredningen den informella registerkontrollen enligt följande:

Arbetsgivare som inte omfattas av den författningsreglerade registerkontrollen har inte någon uttrycklig rätt enligt lag att begära att en arbetssökande eller en arbetstagare visar upp ett belastningsregisterutdrag inför eller under en anställning. Avsaknaden av en sådan reglering innebär dock inte att det är förbjudet för arbetsgivaren att begära att en arbetssökande eller en arbetstagare själv begär ett utdrag ur belastningsregistret i syfte att visa det för arbetsgivaren. Utdragen begärs i dessa fall med stöd av den rätt till insyn i belastningsregistret som tillkommer den enskilde enligt 9 § första stycket lagen om belastningsregister, se avsnitt 4.4.4. Den kontroll som sker genom denna metod kan beskrivas som en informell registerkontroll.⁴

Anställning av personer är ett ärende

I en kommunalmyndighet är det ett ärende när kommunen ska anställa någon. Högsta domstolen har i sin referatdom, NJA 1985 s. 360 uttalat att ett anställningsärende är ett ärende som innefattar myndighetsutövning mot den enskilde (den sökande). Vidare framgår att ett beslut om anställning kan överklagas i en kommun enligt reglerna om laglighetsprövning i kommunallagen.

⁴ SOU 2019:19 s. 113

Både Arbetsdomstolen och Justitieombudsmannen, JO, har i sina domar och beslut AD 1985 nr 129 och [JO 2012/13 s. 428](#) uttalat att kommuner i ett anställningsärende är bundet av bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen. Bestämmelsen är ett uttryck för objektivitetsprincipen.

I [prop. 1997/98:179](#) lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder, beskriver regeringen i propositionen, att den offentliga förvaltningens myndigheter redan innan lagen om förbud mot diskriminering på grund av funktionshinder, inte fick lov att diskriminera funktionsnedsatta utifrån de grundläggande principerna i regeringsformen, genom bl.a. objektivitetsprincipen som redan gällde för de statliga och kommunala myndigheterna. I prop. skriver regeringen följande:

Det finns inte några bestämmelser som uttryckligen förbjuder diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder.

När det gäller diskriminering vid *anställning* av personer med funktionshinder saknas regler som förbjuder detta på den privata arbetsmarknaden. Den statliga och den kommunala arbetsgivaren har dock att iaktta saklighet vid anställning. Att en arbetssökande till statlig anställning garanteras saklighet framgår av regeringsformen (1 kap. 9 § och 11 kap. 9 §) och av lagen (1994:260) om offentlig anställning. Den som anser sig diskriminerad vid ett statligt anställningsbeslut kan överklaga ett sådant beslut, i sista hand till regeringen. Även den kommunala arbetsgivaren har att iaktta saklighet enligt 1 kap. 9 § regeringsformen men ett beslut om anställning av en kommunal arbetsgivare kan inte överklagas, annat än genom laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900).

Inte heller finns det någon särskild rättsregel som förbjuder *diskriminering anställningsvillkor*. Vissa anställningsvillkor regleras dock i tvingande lagstiftning. Kollektivavtalens bindande och normerande verkan får också anses ge skydd mot diskriminerande anställningsvillkor.⁵

Som framgår av citatet ovan ur propositionen är en kommunalmyndighet skyldig att förhålla sig till de grundläggande principerna som styr den offentliga förvaltningen, bl.a. objektivitetsprincipen, men rimligen även legalitetsprincipen och proportionalitetsprincipen – se 5 § förvaltningslagen (2017:900) även om det inte finns ett uttryckligt förbud mot ett visst agerande.

I utredningen till 2017 års förvaltningslag, beskriver utredningen ([SOU 2010:29](#)) legalitetsprincipen i regeringsformen enligt följande:

Det brukar hävdas att legalitetsprincipen är grundlagsfäst genom den i 1 kap. 1 § RF intagna formuleringen att ”den offentliga makten utövas under lagarna”. Påståendet förutsätter att principen har ett tämligen begränsat innehåll och att kraven på precision är modesta. (I 1 kap. 2 § i Finlands grundlag ges under

⁵ Prop. 1997/98:179 s. 25f

rubriken "rättsstatsprincipen" motsvarande regel: "All utövning av offentlig makt skall bygga på lag. I all offentlig verksamhet skall lag noggrant iakttas.")

Bestämningen av den verksamhet som ska vara lagbunden kan ge intrycket, att endast ett mera offensivt agerande avses. I sammanhanget får emellertid "den offentliga makten" närmast förstås som summan av de befogenheter som tillkommer det allmänna. Även då en myndighet t.ex. hanterar ett socialt välfärdssystem utövar den i denna mening offentlig makt.

Med "lagarna" avses inte – som i övrigt i regeringsformen – endast av riksdagen beslutade normer. Att terminologin här olyckligtvis haltar framgår klart av förarbetena. I propositionen framhöll departementschefen sålunda att innebörden av den i 1 kap. 1 § fastslagna principen att den offentliga makten utövas under lagarna är att "alla samhällsorgan är bundna av rättsordningens regler" (prop. 1973:90 s. 397), och konstitutionsutskottet tillade ytterligare att med sistnämnda uttryck avsågs "inte bara lagarna i rent teknisk bemärkelse och andra författningar utan även t.ex. sedvanerätt" (KU 1973:26 s. 59).

Stadgandet säger med andra ord inte mera än att myndigheternas maktutövning i vidsträckt mening måste ha stöd i någon av de källor som tillsammans bildar "rättsordningen" och alltså inte kan hanteras godtyckligt. Redan detta är emellertid en viktig signal.

Tilläggas bör att regeringsformens normgivningsbestämmelser också ger uttryck för en legalitetsprincip i mera inskränkt bemärkelse, då lagformen anvisas för beslut om föreskrifter i mera väsentliga ämnen och myndigheternas beslutanderätt i konkreta fall därmed förutsätter lagstöd i egentlig mening (riksdagsbeslut). Förvaltningsmyndigheterna kan t.ex. inte utan stöd i lag besluta om sådana ingrepp eller åligganden som avses i 8 kap. 3 § RF. (Har normgivningsmakt delegerats till regeringen med stöd av 8 kap. 7 §, kan dock myndigheterna luta sig även mot en förordning.) Är det fråga om direkta ingripanden mot person av typ kroppsvisitation, husrannsakan eller frihetsberövande följer av 2 kap. 6 och 8 §§ RF att myndigheternas beslutanderätt ovillkorligen är beroende av lagstöd.⁶

Av det förslag till lag om registerkontroll av personal som utför vissa insatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning, är förslaget att lagen ska vara en fakultativ registerkontroll.⁷ Förslaget av lagen har givits lagform, dels för att den ska vara tillämpbar hos privata vårdgivare men även troligen för att det rör sig om ett område som är betungande för den enskilde.⁸

Frågan kan ställas om kommunens krav på att den enskilde som önskar få en tjänst hos kommunen, är ålagd en betungande uppgift att visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, som kräver att det finns ett stöd i lag utifrån kraven i 2 och 8 kapitlen i regeringsformen. Detta särskilt då den informella

⁶ SOU 2010:29 s. 144f

⁷ Ännu finns det ingen beslutad lagrådsremiss eller proposition och inte heller upptagen i regeringens skrivelse om kommande propositioner som avses lämnas till riksdagen under riksåret 2020/21.

⁸ Se SOU 2019:19 s. 270

registerkontrollen omfattar fler brott än de som en arbetsgivare får se i det obligatoriska och fakultativa området.

Uppvisningen bygger vidare på att den enskilde använder sin rättsliga grund att kontrollera en myndighet, där kommunen kräver att det utdraget ska användas för andra ändamål, som tidigare inte har bedömts varit nödvändiga att ge kommuner rätt att hämta in uppgifter om.⁹

Två beslut från JO om kravet på legalitet

JO har i två beslut under 2018 och 2019 visat hur legalitetsprincipen påverkar en myndighets möjlighet att begära in uppgifter när de handlägger ärenden. I det ena ärendet handlar om att få ta in en patientjournal och i det andra fallet ett misstanke och belastningsregister.

I [JO 2019/20 s. 168](#), handlade ärendet om Inspektionen för vård och omsorg hade haft en laglig rätt att begära in en yrkesutövers patientjournal. Uppgifter i patientjournalen användes senare av IVO i en anmälan mot yrkesutövaren till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. JO uttalade bl.a. följande i sitt beslut:

ChefsJO anför i beslutet att uppgifter i en patientjournal inom hälso- och sjukvården typiskt sett är information som är mycket känslig ur integritetssynpunkt. Att ta in en yrkesutövers patientjournal i ett ärende som rör dennes yrkesutövning är därför en mycket ingripande åtgärd som enligt chefsJO kräver ett tydligt och klart lagstöd. Det går enligt chefsJO:s uppfattning inte att dra slutsatsen att bestämmelsen i 7 kap. 20 § patientsäkerhetslagen innefattar en skyldighet för en vårdgivare att till IVO lämna över patientjournaler som förts i vården av en yrkesutövare, när den aktuella vårdgivaren inte är föremål för tillsynen.

Det är inte JO:s uppgift att avgöra om IVO bör ha möjlighet att hämta in en yrkesutövers patientjournal inom ramen för sin tillsyn över hälso- och sjukvårdens personal. ChefsJO:s bedömning är dock att dagens lagstiftning inte kan anses ge det stöd som bör krävas för en sådan åtgärd, och det är enligt chefsJO mycket otillfredsställande att regelverket är så otydligt. ChefsJO uppmärksammar regeringen på detta och väcker frågan om en översyn av lagstiftningen.

I det aktuella fallet riktar chefsJO, bl.a. med hänsyn till den otydlighet som finns i regleringen av frågan, inte någon kritik mot IVO för hanteringen av ärendet.

I, [JO 2018/19 s. 464](#), gällde beslutet om när socialtjänsten får hämta in ett utdrag ur misstanke- och belastningsregistret vid en barnutredning som inte gällde ett ärende om LVU. I beslutet skriver JO bl.a. följande:

En socialnämnd får hämta in uppgifter ur belastnings- och misstankeregistren om ett ärende avser åtgärder enligt LVU, och nämnden efter en behovs- och

⁹ Se tidigare bedömningar avsnitt 10.5 i SOU 2019:19, s. 254ff

proportionalitetsbedömning anser att uppgifterna är nödvändiga för att nämnden ska kunna ta ställning till vilket behov barnet har av skydd eller stöd.

Det finns inte några bestämmelser som tydliggör när en barnutredning enligt socialtjänstlagen övergår till att bli ett ärende om åtgärder enligt LVU. Enligt JO avser ett ärende åtgärder enligt LVU först när en sådan fråga har aktualiserats i en utredning, dvs. när nämnden rent faktiskt överväger ett ingripande enligt LVU.

JO konstaterar att det i detta fall, när utredningen inleddes, knappast fanns någon omständighet som talade för att det kunde bli aktuellt att ge barnet vård med stöd av LVU. Det framgår inte heller av den utredning som nämnden utförde att nämnden vid något tillfälle var ens i närheten av att överväga ett sådant ingripande. Åtgärden att hämta in uppgifter ur registren hade alltså inte stöd i författningarna. Nämnden får kritik för att uppgifterna hämtades in.

Uppgifter som finns i belastnings- och misstankeregistren är integritetskänsliga för den enskilde. Enligt JO bör det därför inte råda någon tvekan om när förutsättningarna för socialnämnden att ta del av uppgifter ur registren är uppfyllda. Det är därför angeläget att reglerna om en socialnämnds möjlighet att hämta in sådana uppgifter förtydligas.

Av båda besluteten framgår att det behöver stå klart för en myndighet att de har en laglig rätt att begära in uppgifter som är integritetskänsliga. Om det inte står klart att det finns en laglig rätt bör kommunen inte inhämta en sådan handling, då det saknas lagstöd för hanteringen. I det ena fallet undkom myndigheten kritik utifrån att reglerna är svårtolkade, medans för registerutdraget fick socialnämnden kritik. Besluten bör innebära att kommunen inte har en laglig rätt att begära in eller att ett utdrag ur belastningsregistret uppvisas utanför det obligatoriska och fakultativa området.

En kommun som ändå begär in utdrag ur belastningsregistret innebär att kommunen troligt skulle få kritik från JO då det saknas ett rättsligt stöd som finns för andra verksamhetsområden och som innebär att kommunen tar sig en rätt som den inte har utifrån legalitetsprincipen. Vidare bör en sådan ordning kräva att kommunen har gjort noggranna överväganden och särskilt en proportionalitets- och nödvändighetsbedömning utifrån regeringsformen, men även utifrån dataskyddsregelverken. Särskilt mot beaktan av vilka uppgifter som kommunen kommer få se i förhållande till det obligatoriska- och fakultativa området.

Uppgifterna i polisens belastningsregister omfattas av absolut sekretess

Uppgifter i belastningsregistret som förvaras hos Polismyndigheten anses särskilt integritetskänsliga och därför gäller s.k. absolut sekretess för uppgifterna enligt 35 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Med absolut sekretess innebär att det inte finns något skaderekvisit som gör att myndigheten behöver göra en sekretessprövning. Detta gör att polisen bara får

lämna ut uppgifter ur belastningsregistret med stöd av särskilda bestämmelser som bryter sekretessen i lagen om belastningsregister, säkerhetsskyddslagen (2018:585) och förordningar som har meddelats med stöd av dessa lagar.

Av 35 kap. 3 § tredje stycke framgår att bestämmelserna i 10 kap. Sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess och 12 kap. Sekretess i förhållande till den enskilde själv, m.m., inte gäller i förhållande till sekretessen i 35 kap. 3 § första stycket OSL.

Istället är det bestämmelsen i 9 § lagen om belastningsregister som utgör grunden för att enskilda ska kunna begära ut sina uppgifter. Eftersom 10 kap. i OSL inte är tillämpligt innebär det även att andra myndigheter som inte har uttryckligt lagstöd att få ta del av uppgifterna i belastningsregister inte kan få att ta del av uppgifterna genom generalklausulen i 10 kap. 27 § inte går att åberopa.

Skyddet av ett utdrag ur belastningsregistret utanför polismyndigheten

Den absoluta sekretessen finns endast hos polismyndigheten, och följer inte med över till den myndighet som kommer att anställa den registrerade utom i vissa fall. Det innebär att det måste finnas en annan bestämmelse om sekretess om det ska finnas ett sekretesskydd för uppgifterna i ett belastningsregister.

I ett anställningsärende blir det i stället bestämmelserna i 39 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som blir aktuell för kommunala anställningar. Det innebär enligt utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet att det normalt sett inte finns något skydd för uppgifterna i ett belastningsregister.¹⁰

Sammanfattande slutsatser

Flera utredningar är av uppfattningen att de uppgifter om brott som finns i belastningsregistret är av integritetskänsligt slag. I dagsläget finns det föreskrifter som ger både privata- och offentliga arbetsgivare en rätt och i vissa fall en skyldighet att ta del av uppgifter ur både misstanke- och belastningsregistret inför beslut om en anställning.

När det inte finns en lag som ger en obligatorisk eller frivillig möjlighet till registerkontroll får utgångspunkten vara att den enskildes skydd för sin integritet väger tyngre än de skyddsintressen som en arbetsgivare kan tänkas anföra för behovet av ett utdrag ur belastningsregistret. Avsaknad av laglig grund bör även innebära att arbetsgivare inte någon laglig möjlighet att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistret. Uppgifterna i registerna

¹⁰ SOU 2019:19 s. 86

skyddas av absolut sekretess hos Polismyndigheten och rätten för andra myndigheter och den enskilde är inskränkta till vad som är särskilt reglerat i lagen och förordningen om belastningsregister.

I ett anställningsärende hos offentliga arbetsgivare gäller de grundläggande principerna för den offentliga förvaltningen såsom objektivitets-, legalitet och proportionalitetsprincipen. Som framgår i förarbetena till när funktionsnedsättning infördes som diskrimineringsgrund, var de kommunala förvaltningsmyndigheterna bundna av regeringsformens principer som innebar att en myndighet inte fick lov att diskriminera en funktionsnedsatt, trots att det inte fanns ett uttryckligt förbud mot diskriminering. Motsvarande argument bör gälla för att begära registerkontroll om det inte finns ett uttryckligt lagstöd för den hanteringen för kommunala myndigheter.

Riksdagen har genom aktiva beslut valt att reglerna för vilka anställningar som det ska finnas en obligatorisk- respektive fakultativ registerkontroll. I de lagstiftningsärendena har samtidigt regeringen i propositionerna uttalat varför en möjlighet inte har införts, t.ex. på anställda som ger omsorg till vuxna med funktionshinder eller äldre. De områden som inte har någon rätt att inhämta registerutdrag, får med beaktan av legalitetsprincipen inte anses ha någon rätt att begära att den enskilde ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret för att få en anställning. Ett sådant krav bör kunna jämföras med en betungande åtgärd som kräver lagstöd utifrån kraven i regeringsformen, som i dagsläget inte finns.

Vidare innebär ett krav på informell registerkontroll att en kommunal myndighet bidrar till den utvecklingen som flera statliga utredningar har velat stävja och missbrukar en individs grundlagsskyddade rättigheter enligt EU-rätten. Rätten att kontrollera hur polisen hanterar uppgifter i belastningsregistret är ett syfte som har stöd i rättsordningen, medans det saknas för den informella registerkontrollen som kommunen önskar genomföra. Lagstiftaren har sedan sent 1980-talet velat beivra en utveckling där den sökande ska bevisa att den enskilde är straffri eller liknande, jfr. prop. 1987/88:122 s. 19 f.).

När kommunen begär att den enskilde ska använda blankett 442.3 om kontroll av egna uppgifter i belastningsregistret kommer alla brott som den enskilde har begått komma med, allt från fortkörningar till mord. För de med dubbla medborgarskap kommer även polisen inhämta uppgifter från det andra landet om det är ett land inom EU. De utdrag inom den obligatoriska och fakultativa området har lagstiftaren begränsat vilka uppgifter som arbetsgivaren får ta del av. Detta innebär att kommunen kommer få ta del av flest brott där det saknas lagstöd för att ta del av uppgifterna.

Om kommunen dessutom tar emot utdraget blir det en inkommen allmän handling som det normalt sätt inte finns någon bestämmelse om sekretess som kan skydda de uppgifter som finns i utdraget. Detta i förhållande hos polisen där det är absolut sekretess.

Av bilaga 1. nedan framgår skillnaden i det utdrag som den enskilde kan begära ut och de som kommunen har möjlighet eller skyldighet att få ta del av. Den föreslagna ordningen innebär att kommunen i de fall det inte finns ett uttryckt lagstöd kommer få ta del av alla brott som finns om den enskilde. Detta i förhållande där det finns ett krav på att begära registerkontroll, som är avgränsat till tydliga brott.

Detta sammantaget gör att det finns skäl att det finns tydliga övervägningar utifrån legalitets-, objektivitets- och proportionalitetsprincipen om möjligheten för en kommun att kräva att den enskilda ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Det finns även skäl att ifrågasätta om det är möjligt för kommunen att besluta om detta då riksdagen har reglerat området, och därför utsläcker en kommuns beslutande rätt, samt om ett sådant beslut är förenligt med regeringsformens krav på inskränkningar i de personliga fri- och rättigheterna.

Det förslag som lämnades av utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet och ligger på Regeringskansliet har likt andra registerkontrollslagar, en katalog som begränsar vilka brott som ska redovisas. Kommunens användande av kontroll av egna uppgifter kommer således gå utanför det som föreslås bli tillåtet i utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet [SOU 2019:19](#).

Bilaga 1

Rättskälla	Verksamhet	Typ av utdrag
Lag (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn Blankett (442.7) ¹¹	Hem för vård eller boende, Stödboende enligt 6 kap socialtjänstlagen	Utdrag ur belastningsregistret ¹² Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 4 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot - 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§,- 4 kap. 1-2 och 4-5 §§,- 6 kap.,- 8 kap. 5 och 6 §§,- 16 kap. 8, 9 och 10 a §§ brottsbalken,- narkotikastrafflagen,- lagen om förbud mot vissa dopningsmedel,- lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,- 6 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling och- 11 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622) samt medverkan och försök till sådana brott.

¹¹ Polisens hemsida om belastningsutdrag, <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/hvb-hem/>

¹² 22 § fjärde stycket förordningen om belastningsregistret

		I fråga om brott som avses i 6 kap. brottsbalken, narkotikastrafflagen och lagen om förbud mot vissa dopningsmedel ska utdraget också innehålla uppgifter om domar, beslut och strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för förberedelse, stämpling och underlåtenhet att avslöja brott. Om påföljden eller åtalsunderlåtenheten även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut. Utdrag ur misstankeregistret (1999:1135) Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal har väckts ska lämnas ut om det begärs av en enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn. Registerutdraget ska endast innehålla uppgifter om brott som avses i: - 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§,- 4 kap. 1-2 och 4-5 §§,- 6 kap.,- 8 kap. 5 och 6 §§,- 16 kap. 8, 9 och 10 a §§ brottsbalken,- narkotikastrafflagen (1968:64),- lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,- lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor,- 6 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling och- 11 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622) samt medverkan och försök till sådana brott.

		I fråga om brott som avses i 6 kap. brottsbalken, narkotikastrafflagen och lagen om förbud mot vissa dopningsmedel ska utdraget också innehålla uppgifter om förberedelse, stämpling och underlåtenhet att avslöja brott. Förordning (2015:993).
Lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder Blankett 442.9 ¹³	Stöd- och serviceinsatser åt barn med funktionshinder,	Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 5 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot - 3 kap. 1, 2 och 6 §§, - 4 kap. 1 §, - 6 kap., - 8 kap. 6 § och - 16 kap. 10 a § brottsbalken. Om påföljden eller åtalsunderlåtenheten även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.
Lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn	anställning i staten, en kommun, en region, ett företag eller en organisation ska, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn	Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 6 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot: - 3 kap. 1, 2 och 6 §§, - 4 kap. 1 §,

¹³ Polisens hemsida om belastningsutdrag, <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/barn-med-funktionsnedsattning/>

Blankett (442.14) ¹⁴		- 6 kap.,- 8 kap. 6 § och- 16 kap. 10 a § brottsbalken. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut. Förordning (2017:526).
Eget utdrag¹⁵ Blankett (442.3)		Följande brott ingår vid en begäran om kontroll för egna uppgifter i belastningsregistret: - Påföljd för brott genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.- Förvandlingsstraff för böter.- Om du med stöd av 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd.- Åklagares beslut enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken, 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller 46 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall inte har väcka åtal för brott.- Kontaktförbud.- Förbud enligt 3 kap. 5 § lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder.- Tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

¹⁴ Polisens hemsida om belastningsutdrag, <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/ovrigt-arbete-och-kontakt-med-barn/>

¹⁵ Polisens hemsida om belastningsutdrag, <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/kontrollera-dina-uppgifter-i-belastningsregistret/>

		Dom som meddelats i utlandet, om du är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige och; - domen meddelats i en stat som tillhör Europol, Interpol eller om det finns en överenskommelse mellan Sverige och den andra staten,- domar i ett annat EU-land registreras om uppgifterna har överförts till Sverige med stöd av artikel 4.2 i rådets rambeslut 2009/315/RIF av den 26 februari 2009 om organisationen av medlemsstaternas utbyte av uppgifter ur kriminalregistret och uppgifternas innehåll. Medborgare i ett annat EU-land Är du medborgare i ett annat land inom Europeiska unionen hämtar polisen uppgifter därifrån.

Revidering av delegationsordning 2023

7

2022.331 VON

Datum: 2022-12-22
Handläggare: Hannes Rasper
Direktr:
Diariernr: 2022.331 VON

Vård- och omsorgsnämnden

Revidering av delegationsordning 2023

Ärendebeskrivning

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. En nämnd delegerar beslutsfattande till:

- Presidie
- Utskottet
- Ledamot eller ersättare i nämnden
- Anställd i kommunen

Reglerna för delegering av kommunala nämndbeslut finns i kapitel 6 och 7 i kommunallag (2017:725). Delegationsordningen reviderades senast den 27 september 2022, § 73.

Förvaltningens yttrande:

Revideringen innebär följande förslag till förändringar:

- Avsnittet om beslut enligt färdtjänstlagstiftningen i delegationsordningen tas bort. Det beror på att färdtjänsthandläggningen flyttats från vård- och omsorgsnämnden till tekniska nämnden från och med den 1 januari 2023.
- Beslut om bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna enligt LSS beslutas av avdelningschef myndighet. I tidigare version var enhetschef myndighet delegat.
- Biståndshandläggare ersätts med socialsekreterare genomgående i dokumentet. Det beror på att titeln biståndshandläggare ersätts med socialsekreterare i verksamheten.
- I avsnittet om biståndsbedömt trygghetsboende enligt SOL förtydligas att dessa beslut kan tas först efter att nämnden fattat beslut om att införa biståndsbedömt trygghetsboende.

Ekonomisk bedömning

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut

Förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden

Delegationsordning för vård- och omsorgsnämnden antas.

Anita Hedström
Förvaltningschef

Hannes Rasper
Enhetschef kanslienheten

Delegationsordning

Vård- och omsorgsnämnden

Typ av styrdokument: Delegationsordning

Beslutande instans: Vård- och omsorgsnämnden

Datum för beslut: NN

Diarienummer: 2022.331 VON

Gäller för: Vård- och omsorgsnämnden

Giltighetstid: Tills vidare

Revideras senast: Vid behov

Dokumentansvarig: Enhetschef kanslienheten

1	Inledning.....	3
1.1	Delegation av beslutanderätt.....	3
1.2	Jäv.....	3
1.3	Ersättare för delegat.....	3
1.4	Delegering vid brådsökande ärenden.....	4
1.5	Förbud mot att delegera.....	4
1.6	Delegationsbeslut.....	4
1.7	Anmälan av delegationsbeslut.....	4
1.8	Att avstå från delegationsbeslut.....	5
1.9	Gränsdragning mellan självständiga beslut (delegation) och verkställighet.....	5
2	Allmänt.....	6
2.1	Verksamhet.....	6
2.2	Yttrande och överklagande.....	7
3	Myndighetsutövning.....	8
3.1	Allmänt.....	8
3.2	Beslut enligt SoL.....	8
3.3	Beslut enligt LSS.....	11
3.4	Beslut enligt Lag om bostadsanpassningsbidrag.....	14
4	Förkortningar.....	15
4.1	Lagar och förordningar.....	15
4.2	Beslutsinstanser.....	15

1 Inledning

1.1 Delegation av beslutanderätt

- I 6 kap. 37–40 §§ kommunallagen finns bestämmelser om delegering av ärenden inom en kommunal nämnd. En nämnd delegerar till:
- Arbetsutskottet
- Ledamot eller ersättare i nämnden
- Anställd i kommunen
- Det är dock inte tillåtet att lämna delegationsuppdrag till:
- Flera anställda i en grupp
- Anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, så kallad blandad delegering
- Anställd i kommunalt företag
- Delegering kan avse en hel ärendegrupp eller ett enskilt ärende.
- Vård- och omsorgsnämnden kan när som helst återkalla en delegering. Återkallelsen kan vara generell eller avse ett särskilt ärende.

1.2 Jäv

Delegerad beslutanderätt får inte utövas i ärende om delegat är jävig enligt 6 kap. 28 § kommunallagen. Det är den jävige själv som ska tillkännage att jäv föreligger.

1.3 Ersättare för delegat

Ärenden delegerade till vård- och omsorgsnämndens ordförande handläggs vid dennes förhinder av nämndens vice ordförande, därefter annan ledamot i arbetsutskottet. Ärenden delegerade till förvaltningschefen handläggs vid dennes förhinder av ställföreträdande förvaltningschef.

Vid frånvaro av delegat övertas beslutanderätten av ersättare som kan vara den som vikarierar för delegaten eller som är särskilt utsedd av förvaltningschefen. Finns det ingen ersättare övertas delegatens beslutanderätt av delegatens närmaste chef. Som frånvaro räknas sjukdom, semester, tjänstledighet, längre tjänsteresa och jäv.

Som allmän princip gäller att ersättare inte bör besluta i viktiga ärenden om beslutet utan större nackdel kan vänta till delegaten återkommer.

1.4 Delegering vid brådskande ärenden

Enligt 6 kap. 39 § kommunallagen får en nämnd uppdra åt ordförande eller annan ledamot som nämnden har utsett att besluta i brådskande ärenden. Förutsättningen är att beslutet inte kan vänta till vård- och omsorgsnämndens nästa sammanträde. Sådana beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

1.5 Förbud mot att delegera

- Följande slag av ärenden får enligt 6 kap. 38 § kommunallagen inte delegeras:
- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- Framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av attbeslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- Ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.6 Delegationsbeslut

Delegering innebär överlåtelse av beslutsfunktion. När beslut fattas av delegat ska det framgå att beslutet är ett delegationsbeslut, förslagsvis genom formuleringen "På vård- och omsorgsnämndens vägnar".

Ett delegationsbeslut har samma rättsverkan som ett nämndbeslut. Överordnad eller nämnd kan inte ändra beslut som fattats av en delegat.

1.7 Anmälan av delegationsbeslut

Delegationsbeslut ska dokumenteras. Enligt 6 kap. 40 § kommunallagen ska delegationsbeslut som kan överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen anslås på kommunens anslagstavla. Överklagandetiden för delegationsbeslut som överklagas genom laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen börjar löpa först när delegationsbeslutet har anslagits på kommunens anslagstavla. Det är endast delegationsbeslut som är överklagbara enligt 13 kap. kommunallagen som behöver anmälas till nämnden. De delegationsbeslut som ska anmälas till nämnden är specificerad i delegationsordningen genom formulering "Ska anmälas till nämnd".

Ordförandens beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde, enligt 6 kap. 40 § kommunallagen. Förvaltningssekreterare ansvarar för att anmäla ordförandebeslut.

1.8 Att avstå från delegationsbeslut

En delegat är skyldig att överlämna ett enskilt ärende till vård- och omsorgsnämnden för avgörande om han eller hon finner att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

En delegat kan avstå från att fatta beslut och lämna tillbaka beslutsfattandet till förvaltningschef om han eller hon annars finner att ärendets beskaffenhet gör detta lämpligt. Något krav på delegaten att särskilt motivera ett sådant överlämnande finns inte.

1.9 Gränsdragning mellan självständiga beslut (delegation) och verkställighet

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. Finns ingen självständig beslutanderätt handlar det om så kallad ren verkställighet. Exempel på verkställande beslut kan vara avgiftsdebitering enligt fastställd taxa eller beslut om semester enligt lag, det vill säga där det inte finns utrymme för självständiga bedömningar. Rätten för de anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegering.

Exempel på verkställighet är:

- Personalärenden såsom ledighet vid sjukdom och för vård av sjukt barn.
- Avgiftsdebitering enligt taxa.
- Avrop av varor/tjänster enligt ramavtal.
- Direktupphandling av varor/tjänster för mindre belopp.

2 Allmänt

2.1 Verksamhet

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
2.1.1	Beslut i alla ärenden, där ärendet är så brådskande att vård- och omsorgsnämndens eller AU avgörande inte kan avvaktas (sk ordförandebeslut).	6 kap. 39 § KL	Ordförande	Beslutet ska anmälas till nämndens nästa sammanträde.
2.1.2	Ändring av beslut i enlighet med förvaltningslagen.	37–38 §§ FL	Delegat i ursprungsärendet	Anmäls endast till nämnd om beslutet kan överklagas enligt 13 kap. KL.
2.1.3	Avslag på begäran om avgörande av ärende som har inletts av enskild part och inte avgjorts inom 6 månader.	12 § FL	Förvaltningschef	Beslutet anmäls ej nämnd då det är överklagbart enligt 12 § FL och därmed inte överklagbart enligt 13 kap. KL.
2.1.4	Rättelse av skrivfel och liknande.	36 § FL	a) Delegat i ursprungsärende b) Om AU är delegat, handläggare i ärendet c) Förvaltningschef vid beslut av nämnd	

2.1.5	Omprövning av beslut som fattats av tjänsteperson.	38, 39 § FL	Delegat	
2.1.6	Mottagande av delgivning.		Enhetschef	
2.1.7	Beslut om att ombud som bedöms olämpligt inte längre får medverka i ärendet.	14–15 §§ FL	AU	
2.1.8	Beslut om förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser, studieresor, samverkansmöten m.m.		Ordförande	

2.2 Yttrande och överklagande

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
2.2.1	Yttrande till förvaltningsrätten i överklagat ärende enligt SoL, LSS, BAB eller färdtjänstbeslut.		a) Delegat b) AU om AU är delegat	Ej ärenden som avser beslut enligt 6 kap. 38 § KL.
2.2.2	Överklagande, yrkande om inhibition och yttrande när förvaltningsrätten eller kammarrätten ändrat delegats beslut enligt SoL, LSS, BAB eller färdtjänstbeslut.		a) Delegats närmsta chef b) AU om AU är delegat	
2.2.3	Avvisa för sent inkommit överklagande.	45 § FL	Delegat i ärendet	

3 Myndighetsutövning

3.1 Allmänt

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
3.1.1	Beslut om anmälan till överförmyndare om behov av god man/ förvaltare.	5 kap. 3 § SoF, 15 § 6 punkten LSS	Socialsekreterare	
3.1.2	Beslut om anmälan till överförmyndare om att behov av god man/ förvaltare inte längre föreligger.	5 kap. 3 § SoF, 15 § 6 punkten LSS	Socialsekreterare	
3.1.3	Beslut om att vissa insatser/åtgärder för minderårig enligt SoL och LSS får vidtas i de fall där endast en av vårdnadshavarna samtycker.	6 kap. 13 a § FB	AU	

3.2 Beslut enligt SoL

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
3.2.1	Beslut att inleda utredning, inte inleda utredning (avvisa) samt avsluta utredning utan beslut (avskriva).	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
3.2.2	Beslut om bistånd i form av omvårdnads- och serviceinsatser enligt gällande riktlinje.	4 kap. 1§ SoL	Socialsekreterare	Se riktlinje

		5 kap. 5 § SoL		
3.2.3	Beslut om särskilt boende	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 5 § SoL 5 kap. 7 § SoL	Förvaltningschef	Se riktlinje, beslut utöver riktlinjerna rapporteras till VON
3.2.4	Beslut om korttidsboende	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 5 § SoL	Socialekreterare	Se riktlinje, beslut utöver riktlinjerna rapporteras till VON
3.2.5	Beslut om biståndsbedömt trygghetsboende.	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 5 § SoL	Enhetschef myndighetsavdelningen	Se riktlinje, beslut utöver riktlinjerna rapporteras till VON Beslut kan tas först när nämnden fattat beslut om införande av biståndsbedömt trygghetsboende.
3.2.6	Beslut om boendestöd enligt SoL	4 kap 1§ SoL 5 kap. 4 § SoL 5 kap. 7 § SoL	Enhetschef myndighetsavdelningen	
3.2.7	Beslut om övriga insatser enligt SoL	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 4 § SoL	Enhetschef myndighetsavdelningen	

		5 kap. 7 § SoL		
3.2.8	Beslut om bistånd i form av omvårdnads- och serviceinsatser <u>utöver</u> gällande riktlinje.	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 5 § SoL	Enhetschef myndighetsavdelningen	Rapporteras till VON
3.2.9	Avslag på individärende.		Delegat som gett bifall, fattar beslut om avslag	
3.2.10	Beslut om bistånd i form av passiva larm.		Enhetschef myndighetsavdelningen	Se riktlinje
3.2.11	Beslut om korttidsboende eller tillägg till hemtjänst under icke kontorstid som inte kan avvakta till respektive biståndshandläggare är i tjänst.	4 kap. 1§ SoL 5 kap. 5 § SoL	Enhetschef i beredskap (efter kontorstid)	Se rutin
3.2.12	Utredning på begäran av annan kommun.	2a kap. 6 § SoL	Biståndshandläggare	
3.2.13	Beslut om överflyttning av ärende till annan kommun, samt om kommunerna inte kommer överens, ansöka om överflyttning hos IVO.	2 a kap. 10–11 §§ SoL	Förvaltningschef	

3.3 Beslut enligt LSS

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
3.3.1	Beslut om personlig assistans.	7 §, 9 § 2 punkten LSS	AU	
3.3.2	Beslut om personlig assistans som <u>kompletterar beslut och är utöver tidigare beslut</u> om personlig assistans eller utöver beslut om assistansersättning enligt 51 kap SFB: a) upp till 20 timmar per vecka b) över 20 timmar per vecka	7 § och 9 § 2 punkten LSS	a) Förvaltningschef b) AU	
3.3.3	Beslut om tillfällig utökning av personlig assistans till den del där behovet inte är tillgodosett genom tidigare beslut om personlig assistans enligt LSS eller av beviljad assistansersättning enligt 51 kap SFB. a) upp till 20 timmar per vecka, b) b) över 20 timmar upp till 40 timmar per vecka, c) över 40 timmar per vecka	7 § och 9 § 2 punkten LSS	a) Enhetschef myndighetsavdelningen b) Förvaltningschef c) AU	

3.3.4	Anmäla behov av assistansersättning till Försäkringskassan.	15 § LSS	Socialekreterare	
3.3.5	Beslut om ledsagarservice. a) upp till 20 timmar per månad, b) över 20 timmar och upp till 40 timmar per månad, c) över 40 timmar per månad.	7 § och 9 § 3 punkten LSS	a) Socialekreterare b) Enhetschef myndighetsavdelningen c) Förvaltningschef	
3.3.6	Beslut om kontaktperson.	7 § och 9 § 4 punkten LSS	Socialekreterare	
3.3.7	Beslut om avlösarservice i hemmet. a) upp till 20 timmar per månad, b) över 20 timmar per månad och upp till 40 timmar, c) över 40 timmar per månad.	7 § och 9 § 5 punkten LSS	a) Socialekreterare b) Enhetschef myndighetsavdelningen c) Förvaltningschef	
3.3.8	Beslut om korttidsvistelse utanför det egna hemmet a) upp till 6 dygn per månad b) över 6 dygn per månad.	7 § och 9 § 7 punkten LSS	a) Socialekreterare b) Enhetschef myndighetsavdelningen	
3.3.9	Beslut om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i	7 § och 9 § 7 punkten LSS	Socialekreterare	

	anslutning till skoldagen samt under lov.			
3.3.10	Beslut om boende i familjehem eller boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar.	7 § och 9 § 8 punkten LSS,	AU	
3.3.11	Beslut om boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna.	LSS 7,9 §§ punkten 9	Avdelningschef myndighetsavdelningen	
3.3.12	Beslut om daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.	7 § och 9 § 10 punkten LSS	Socialsekreterare	
3.3.13	Förhandsbesked om rätt till insats enligt LSS för person som inte är bosatt inom kommunen.	16 § LSS	Enhetschef myndighetsavdelningen	Se riktlinje
3.3.14	Beslut om förordnande och entledigande av uppdrag som kontaktperson och stödfamilj enligt LSS		Kontaktsekreterare	
3.3.15	Beslut om förordnande och entledigande av uppdrag som av familjehem	7 § och 9 § 8 punkten LSS	AU	

3.4 Beslut enligt Lag om bostadsanpassningsbidrag

Nr	Ärende/beslut	Lagrum	Delegat	Kommentar
3.5.1	Beslut om bidrag till bostadsanpassning och återställning på upp till 3 basbelopp, 3–10 basbelopp, över 10 basbelopp.	3–20 §§ BAB	Handläggare BAB Avdelningschef myndighetsavdelningen Förvaltningschef	
3.5.2	Beslut om återbetalning av bidrag upp till 3 basbelopp, 3–10 basbelopp, över 10 basbelopp.	21 § BAB	Handläggare BAB Avdelningschef myndighetsavdelningen Förvaltningschef	

4 Förkortningar

4.1 Lagar och förordningar

- BAB Lag om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)
- FB Föräldrabalken (1949:381)
- FL Förvaltningslag (2017:900)
- KL Kommunallag (2017:725)
- LSS Lag (1983:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- SoF Socialtjänstförordningen (2001:937)
- SoL Socialtjänstlagen (2001:453)

4.2 Beslutsinstanser

- AU Vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott